

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÖZYIKICI KİŞİLERARASI TARZ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE
GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİLİK ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Musa Can BAYSAL

**Lefkoşa
Haziran, 2023**

Musa Can BAYSAL

ÖZYIKICI KİŞİLERARASI TARZ

ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE

GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİLİK

ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2023

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÖZYIKICI KİŞİLERARASI TARZ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE
GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİLİK ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Musa Can BAYSAL

**Tez Danışmanı
Dr. Bingül SUBAŞI**

**Lefkoşa
Haziran, 2023**

Onay

MUSA CAN BAYSAL tarafından hazırlanan "Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması" başlıklı bu çalışma, 05/06/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Adı – Soyadı

İmza

Jüri Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Yasemin SORAKIN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ezgi ULU

Danışman: Dr. Bingül SUBAŞI HARMANCI

İmza

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

13/06/2023

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Ünvan, Ad-Soyad

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

YAKIN DOĞU
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ
1980
Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer
Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği “Self-Defeating Interpersonal Style Scale” (SELF-DISS) ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanabilmesi için öncelikle ölçüm aracını geliştiren yazardan e-posta yolu ile izin alınmıştır. Yazar izni sonrası çalışmanın yürütülebilmesi için Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulundan 1486 onay sayısı ile 28.12.2022 tarihinde etik kurul izni alınmıştır.

Musa Can BAYSAL

.../.../2023

Teşekkür

Yüksek lisans eğitimim süresince, çalışmalarına yön veren, yardım, bilgi ve danışmanlık konusunda bana her anlamda destek sağlayan danışman hocam Sayın Dr.

Bingül SUBAŞI HARMANCI'ya içtenlikle teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim süresince kendilerinden çok şey öğrendiğim bilgi ve birikimlerini derslerde ve ders aralarında bizimle paylaşan Yakın Doğu Üniversitesi akademik kadrosuna özellikle değerli hocalarım Prof. Dr. Mehmet ÇAKICI, Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ, Dr. Ayşe BURAN ve Uzm.Klinik Psikolog Cansın İSKENDER istatistik çalışmalarında Dr. Öğr. Üyesi Osman YALAP hocalarıma teşekkür ederim.

Verilerin toplanması aşamasında desteklerini gördüğüm Yakın Doğu Üniversitesi Spor Kulesi, Oxygen Wellness Club sporcularına, Baysal Apart çalışan ve misafirlerine, çalışmamın veri tabanını sağlayan herkese teşekkür ederim.

Hayatımın her süreçlerinde yanımda olan, beni daima destekleyen, dostlarıma varlıklarıyla bana güç veren annem ve babama teşekkür ederim.

Musa Can BAYSAL

Öz
Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlilik
Çalışması

Musa Can BAYSAL

Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

06-2023, 63 sayfa

Çalışmada Atkinson (2017) tarafından geliştirilen, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formu Türkçe anlayıp, yazmakta ve okumakta olan 18 yaş üzeri Türkiye Cumhuriyeti ve Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşı 412 birey üzerinde uygulanmıştır. Öncelikle ölçeğin uyarlama çalışması için Atkinson ile iletişime geçilerek gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra özgün dili İngilizce olan ölçeğin çeviri işlemi, Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden, İngilizce diline hâkim üç öğretim üyesi tarafından yapılmıştır. Çeviri kontrol edilip üzerinde anlaşılan bir metin haline getirildikten sonra ölçek sorularının anlaşılabilirliği sınanmıştır. Ölçeğin geri çevirisi, ölçekle ilgili bilgisi olmayan kişiler tarafından yapılmıştır. Kör geri çevirme süreci sonunda ortaya çıkan metin ile özgün metindeki maddeler karşılaştırılmış, her iki formdaki maddelerin birbirine uygunluğu incelenmiştir. Ortaya çıkan çeviri metninin Türkçeye uygunluğunun incelenmesi için psikoloji alanında uzman iki kişinin, uzman görüşüne başvurulmuş ve ölçek metni oluşturulmuştur. Yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), ölçeğin orijinal formula uyumlu olduğu görülmüştür. Araştırmada AFA analizinde madde-faktör yapısı belirlenmiş olup, sonrasında doğrulayıcı faktör analizi DFA ile model uyumu testi yapılmıştır. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğinin üç alt boyutlu yapısının doğruladığı ortaya koyulmuştur. Araştırmanın örneklem büyüklüğü ve faktör analizi yapılabilmesine uygun olduğu KMO .897 ve Barlett testi χ^2 değeri ise 4048,868 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliği incelendiğinde verilere göre toplam varyansın %75,64'ünü açıklayan üç boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Bu çalışmada AFA analizinde madde-faktör yapısı belirlenmiş olup sonrasında doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile model uyumu testi yapılmıştır. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğinin üç alt boyutlu yapısının doğrulandığı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada güvenilirlik analizi için ölçeğin ve her boyutun iç tutarlılığına, Cronbach Alpha değerine bakılmıştır. Ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısı 0.877 olarak hesaplanırken ölçeğin Güvensiz Bağlanma alt boyutu

için iç tutarlılık katsayısı 0.891, Hak Edilen Kendilik Algısı alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı 0.752 ve Fedakâr Mizaç alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı 0.796 olarak bulunmuştur. Öte yandan, test tekrar test uygulaması için seçkisiz olarak belirlenmiş ek 60 katılımcıdan elde edilen verilerin analizi sonucunda korelasyon katsayısı $r=0.790$ olarak hesaplanmıştır. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) ölçme aracına yönelik tutumları ile alt boyutlardan sırasıyla Güvensiz Bağlanma ($r=0.811$), Hak Edilen Kendilik İmajı ($r=0.542$) ve Fedakâr Mizaç ($r=0.834$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler saptanmıştır. Elde edilen tüm bulgularla, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin yeterli düzeyde güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. AFA ve DFA analizleri sonucunda, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği Türkçe Formunun uygulandığı örneklem grubunda güvenilir ve geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: özyıkıcı kişilik, kişilerarası tarz, özyıkıcı kişilerarası tarz ölçeği, uyarlama çalışması

Abstract**Turkish Validity and Reliability Study of The Self Defeating İnterpersonal Style Scale****Musa Can BAYSAL****MSc, Department of Clinical Psychology****06-2023, 63 pages**

In the study, the criteria for the adaptation of the Self-Defeating Interpersonal Style Scale to Turkish by Atkinson (2017). The Turkish formula of the scale was applied to 412 people over the age of 18, who can understand, write and read Turkish, and who own the Republic of Turkey and the Turkish Republic of Cyprus. Necessary permissions were obtained by contacting Atkinson for the adaptation study of the usage setting. Later, the translation process of the scale, whose original language is English, was carried out by three faculty members from the Near East University Psychology Department who are fluent in English. The comprehensibility of the scale questions was tested after the translation control texts were made into an agreed-upon text. Back translation of the scale was done by people who did not have information about the scale. The text that emerges at the end of the blind rejection process and the elements in the original text are fine against children in both forms. In order to examine the translation of the resulting text into Turkish, two experts in the field of psychology were consulted and the scale was taken. Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) performed were recorded as being consistent with the original form of the logic. In the research, item-factor structure was determined in EFA analysis, and then model fit test was performed with Confirmatory Factor Analysis DFA. It was revealed that the three-dimensional structure of the Self-Defeating Interpersonal Style Scale was confirmed. The variability of the study and the KMO value, which was suitable for factor analysis, were found to be .897 and the Barlett test χ^2 value was found to be 4048,868. According to the probability of the structure of the scale, a three-dimensional structure was obtained 75.64% of the total variance. In this study, the item-factor structure was determined in the EFA analysis, and then the model fit test was performed with Confirmatory Factor Analysis (CFA). It was revealed that the three-dimensional structure of the Self-Defeating Interpersonal Style Scale was confirmed. For this employee reliability analysis, the internal influence of the evaluator and its size, Cronbach Alpha, has been looked at in

the past. While the total internal constraint values were 0.877, the internal resourcefulness coefficient for the Insecure Attachment sub-dimension was .891, the internal resourcefulness coefficient was .752 for the Deserved Self-Measurement Coefficient sub-dimension, and the intrinsic cost for the Altruistic Temperament sub-dimension was .796. On the other hand, for the test-retest application, the increment analysis estimation rate obtained from the additional 60 value, which was determined without choice, was calculated as $r = 0.790$ ($p < 0.001$). Attitudes and sub-behaviors of the Self-Defeating Interpersonal Style Inventory (ADY-CT) were, respectively, insecure Attachment ($r = 0.811$; $p < .01$), Deserved Self Image ($r = 0.542$; $p < .01$) and Altruistic Temperament ($r = 0.811$; $p < .01$). 0.834; $p < .01$) and positive wayfinding results. With all the perceptions obtained, the Self-Destructive Interpersonal Style Scale was interpreted to be sufficiently reliable. As a result of EFA and CFA analyzes, it was concluded that the Self-Defeating Interpersonal Style Scale English Form is reliable and valid for sensory assessment clients.

Keywords: *self defeating personality, interpersonal style, self defeating interpersonal style scale, adaptation study*

İçindekiler

Onay	i
Etik İlkelerine Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür.....	iii
Öz.....	iv
Abstract.....	vii
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi	xi
Kısaltmalar	xiii

BÖLÜM I

Giriş.....	1
Problem Durumu	3
Araştırmanın Amacı	4
Alt Amaçlar	4
Araştırmanın Önemi	4
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar	6

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	7
Özyıkıcı Kişilik Bozukluğu.....	Error! Bookmark not defined.
Kişilerarası Tarz	Error! Bookmark not defined.
İlgili Araştırmalar	Error! Bookmark not defined.

BÖLÜM III

Yöntem.....	10
Araştırmanın Modeli	4
Evren ve Örneklem.....	10
Veri Toplama Araçları.....	12
Sosyodemografik Bilgi Formu	12
Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği	12
Güvensiz Bağlanma Alt Ölçeği.....	12
Hak Edilen Kendilik İmaji Alt Ölçeği.....	13
Fedakâr Mizaç Alt Ölçeği	13
Veri Toplama Süreci.....	13
Veri Analizi	13

BÖLÜM IV

Bulgular.....	17
---------------	----

BÖLÜM V

Tartışma	40
----------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	43
Sonuçlar.....	43
Öneriler.....	47
Kaynakça.....	49
Ekler	56
Ölçek İzinleri.....	60
Etik Kurul Raporu.....	61

İntihal Rapor Oranı	62
Öz Geçmiş.....	63

Tablolar Listesi

Tablo 1. Örneklemin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Tanımlayıcı Özellikler.....	11
Tablo 2. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine İlişkin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları	19
Tablo 3. Kaiser Mayer Olkin (KMO) Katsayısı ve Barlet’s Testi (Küresellik) Değerleri	20
Tablo 4. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Uyum İyiliği Değerleri.....	21
Şekil-1.	23
Tablo 5. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz (ÖZY-KT) Ölçeğinin İkinci Düzey Çok Faktörlü DFA Analizine İlişkin Uyum İyiliği Değerleri	25
Tablo 6. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) İkinci Düzey DFA Bulguları (Birinci Aşama).....	26
Tablo 7. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) İkinci Düzey DFA Bulguları (İkinci Aşama)	28
Şekil-2.	29
Tablo 8. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine (ÖZY-KT) İlişkin İç Geçerlilik Bulguları	30
Tablo 9. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine (ÖZY-KT) İlişkin Güvenirlilik Katsayıları	31
Tablo 10. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine (ÖZY-KT) İlişkin İki Yarı Test Tutarlılığı	32
Tablo 11. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine (ÖZY-KT) İlişkin Boyutlar Arası, Puan Ortalamaları ve Korelasyon Analizi Bulguları	33
Tablo 12. Örneklemin Cinsiyet ve Medeni Durum Dağılımları ile ÖZY-KT Ölçeği ve Alt boyutları Olan Bağımsız Örneklem t – Tesi Bulguları.....	34
Tablo 13. Örneklemin Yaş Dağılımları ve Medeni Durum Durumları ile ÖZY-KT Ölçeği ve Alt boyutlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Bulguları	

..... 37

Kısaltmalar

AFA: Açımlayıcı Faktör Analizi

ANOVA: Tek Yönlü Varyans Analizi

CFI: Comparative Fit Index / Karşılaştırmalı Uyum İndeksi

DFA: Doğrulayıcı Faktör Analizi

FM: Fedakâr Mizaç Alt Boyutu

GB: Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu.

GFI: Goodness of Fit Index / Uyum İyiliği İndeksi

HEKI: Hak Edilen Kendilik İmajı Alt Boyutu

KMO: Kaiser-Meyer-Olkin

MD: Mean Difference / Ortalama Fark

NFI: Normed Fit Index / Standartlaştırılmış Kısıtlı Uygunluk İndeksi

ÖZY-KT: Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği

RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation / Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü

SPSS: Statistical Package for Social Sciences / Sosyal Bilimler İstatistik Programı

SRMR: Standardized Root Mean Square Residuals / Standardize Kök Ortalama Kare Artık

YEM: Yapısal Eşitlik Modeli

BÖLÜM I

Giriş

Modern dünyada hemen hemen her toplumda giderek artan bir eğilim gösteren “Yıkıcılık” toplumun en küçük yapıtaşı olan insanda da “Özyıkıcı Davranışlar” olarak görülmektedir. Özyıkıcı davranışlar, bireyde erteleme, korku, kompulsiyon, obsesyon, kendine acıma, kıskançlık, yoksunluk hissi, öfori, eyleme geçmekten kaçınma şeklinde görülebildiği bilinmektedir. Bu özelliklerin mazoşistik kişilik yapısının bileşenleri olduğu vurgulanmaktadır. Mazoşist kişilik günümüzde kendini yaralayan, kendini engelleyen, kendine acı çektiren, özyıkıcı gibi ele alınmıştır. Alanyazında özyıkıcı kişilik olarak geçmektedir (Atkinson, 2017). Bu çalışmada ilgili kavram “Özyıkıcı Kişilik” olarak ele alınmıştır

Özyıkıcı kişilik kalıbına sahip bir kişinin bilişinde, tecrübe ettiği fiziksel acıyı duyarsızlaştıran ve duygusal boşalım sağlayan bir amaç uğrunda koşulması vardır. Kendinin neden olduğu ve acı yoluyla ahlaki başarı tutumları kişilik yapısı ile bütünleşir, kişi zihninde, daha fazla bir iyi olma halinin sevgi, anlaşılma, anlama ve ilgi görme acı ile bütünleştirebilir. Özyıkıcı kişiler, depresif kişilik yapısına uyan duygu ve tutum sergilerler bunlar; içe atma, kendine karşı döndürme ve idealleştirme savunma mekanizmasını kullanırlar ve yoğun olarak eyleme dökme savunma mekanizmasını kullanırlar (Kopetz ve Orehek, 2015). İnsan motivasyonuna dair hâkim görüşler, kişinin kendisini mümkün olduğunca olumlu bir şekilde görme ve ayrıca acıyı en aza indirme ve zevki en üst düzeye çıkarmak için içsel bir arzu duyumsayabilirler (Hendrickx, 2017). Bununla birlikte, bazı bireylerin kendi çıkarları veya uzun vadeli hedefleri ile tutarsız, uyumsuz birçok davranış kalıbı ifade ettikleri de gösterilmiştir (Schwartz, 1986) örneğin, uyuşturucu veya alkol kötüye kullanımı, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara yakalanma, aşırı yemek yeme vb. (Bronstein, 2022).

Özyıkıcı davranışlar, değişmez bir biçimde, kendimizi daha iyi hissetme girişimlerimizin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Sorunlarla baş etme mekanizmalarından biridir. Kriz, tehdit veya üzücü bir durumla karşı karşıya kaldığımızda, kendimizi korumaya çalışırız (Goulston ve Goldberg, 2001). Gerginliği azaltacak veya incinmemizi önleyecek bir şeylere yapışırız. O anda, o

davranış mantıklı ve uygun görünür, gerçekten kısa süreli bir rahatlama hissi yaratabilir. Fakat bu davranış, şaşmaz bir biçimde sürekli bizi didiklemeğe başlar. İşte o zaman, gerçekten de tehdit edici veya karmaşık bir durumla karşılaştığımızda, perspektifimizi kaybeder ve aptalca veya zayıf davranışlarımız için kendimize lanet okuruz (Golovacheva vd., 2018).

İnatçı kalıpların çoğunda olduğu gibi, özyıkıcı davranışın kökleri de çocukluk deneyimlerine kadar uzanır. Travma yaşamış çocuklara, sevgi dolu destek ve sabır gösterdiğinde ayrıca etkili rehberlik çalışmaları yapıldığında, bu çocuklar sorunlarla başa çıkmada sağlıklı mekanizmalar geliştirmeye yönelirler. Sonra, birer yetişkin olduklarında esnek, kendine güvenen, becerikli insanlar olma eğilimi gösterirler. Sahip oldukları her türlü özyıkıcı davranış, görece küçük çaplı ve üstesinden gelinmesi kolay türdendir. Bunun aksine, sevilmeyen, taciz ve ihmal edilmiş çocuklar, kendilerini korumasız yalnız ve değersiz hissederler. Bunların yanı sıra, sevgi eksikliği çekmeyen ancak yeterli rehberlik alamayan çocuklar da maalesef toplumlarda mevcuttur. Sevildiklerini biliyor olsalar bile, çoğunlukla kendilerini yetersiz, yeteneksiz ve bu yüzden güçlükler karşısında tehlikede hissederek büyürler. Her iki durumda da dayanılmaz duygularını dayanılır kılmak için bulabildikleri her şeye sarılırlar. Bireyler, yaşam alanlarında bulunan canlılara ve cansız maddelere duydukları aşırı sevgiden dolayı tutkulu, saplantılı bir şekilde bağlanabilirler. Kendilerini ne kadar endişeli, yalnız, yetersiz veya yeteneksiz hissederlerse, kendilerini rahatlatacak düşünce, tutum ve davranışlara bir o kadar sıkıca bağlanırlar. Daha etkili başa çıkma mekanizmaları geliştirdikleri takdirde, rahatlama sağlayan bu davranışları, özyıkıcı davranışlar olarak bütünleştirirler (Goulston ve Goldberg, 2001).

Şüphesiz, genetik unsurla edindikleri güçler ve ayrıca başa çıkma yeteneklerini geliştirerek, erişkinlerin de yardımı ve desteği ile ana baba sevgisi ve rehberliğinden yoksun olmalarına rağmen, sorunlarla uygun baş etme yolları geliştiren bireylerde vardır (Çakıcı vd., 2001). Böylelikle çoğu durumda kalıcı ve özyıkıcı davranışlar da edinilir. Çocuklukta tacize uğramış bireylerin öfkeli olma ve dünyaya çatma eğilimleri çoğunlukla gözlemlenmiştir. İhmal edilmiş bireyler, çoğunlukla bozguna uğramış hissederler ve hayattan kaçarlar. Yol gösterilmeyen

bireyler, kendine ve başkalarına güven duymama eğilimindedirler. Her patika, farklı özyıkım biçimlerine çıkar (Knack, vd., 2020).

Problem Durumu

Bütün alanyazın incelendiğinde özyıkıcılık, kişilerarası tarz ile ilişkilendirilmiştir. Özyıkıcılık eğilimi olan bireylerde ise kişilerarası tarz etkisi görülmüştür (Atkinson, 2017). Bu duruma örnek olarak öfke, sevgi, haz ilkesi vb., etkenler duygu durum bozukluğuna sebep olurken, (Keser, 2022). Yeterli miktarda çalışmanın olmayışı; ayrıca kendine münhasır bir başlık altında incelenememesi, bireylerden istatistiksel bir veri toplanamadığı için araştırmamın “Özyıkıcı” yeni adı ile “Mazoşizm”, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği’nin Türkçeye uyarlanması hedeflenmiştir (Atkinson, 2017).

DSM-III’ün Ek A’sında Self Defeating Personal Disorder/SDPD içeriği. Özyıkıcı Kişilik Bozukluğu “Mazoşist Kişilik Bozukluğu” olarak da bilinen SDPD daha önce DSM-III-R’de daha ayrıntılı inceleme için önerilmiştir. Bununla birlikte psikolojik güçlüklerin etkisinden ziyade bir bozukluk olarak geçerliliğini destekleyen kanıt eksikliği nedeniyle DSM-IV’e bir kişilik bozukluğu olarak kabul edilmemiştir (Amerikan Psikoloji Derneği, 1987). Genel olarak, 8 dahil etme kriterlerinden 5’inin karşılanması gerekmektedir ayrıca bu önemli sıkıntıya veya bozulmaya neden olan, erken erişkinlik döneminde başlayan, yaygın özyıkıcılık davranış modeli göstermektedir. Bu davranışlar, sadece birey depresyondayken ortaya çıkmayan ve kesin olarak istismar beklentisi veya buna tepki olarak ortaya çıkmayan çeşitli bağlamlarda mevcut olarak tanımlanır. Genel olarak klinik kişilik bozukluğuna özel ilgi duyan psikiyatristler, DSM-III-R’de bu kategoriyi desteklemekte tutarsızdır (Spitzer vd.,1987). Son çalışmalar bağlamında DSM-V’de klinik kişilik bozukluğu olarak değil sadece parafililer diğer adıyla cinsel sapkınlıklar kategorisinde cinsel mazoşizm adını alarak geçerletilmiştir (DSM, 2000). Bu özelliği Türkçede ölçecek herhangi bir ölçüm aracı olmadığından bu çalışmanın problem cümlesi Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği’nin Türk kültürüne uyarlanması olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı Türk toplumuna Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması yapılarak ölçeğin Türkçe alanyazına kazandırılmasıdır. Bireylerin günlük yaşamlarında kurduğu ilişkilerin niteliğinin ve diğer bireylerle ilişki içindeyken özyıkıcılık ya da kendine zarar verme eğiliminin değerlendirilmesi yoluyla kişilerarası ilişkilerinin kalitesini ölçebilecek bir ölçüm aracı olan Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Türkçe uyarlanması amacıyla yapılan bu çalışma geçerlilik ve güvenilirlik çalışması olarak yürütülmüştür.

Alt Amaçlar

1. Yetişkin bireylerde Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği bakımından Türk toplumuna uygun mudur?
2. Test-tekrar test, madde toplam korelasyon, ölçüt bağıntılı geçerliliği göstermekte midir?
3. İç tutarlılık (Cronbach Alpha katsayısı), Alt ve Üst %27'lik gruplar t testi, uyum indeksleri ile ilgili sonuçlara göre ölçek geçerlilik ve güvenilirlik açısından yeterli midir?
4. Ölçeğin faktör yapısı nedir, orijinal indeks ile örtüştüğü ve ayrıştığı yapılar sahip midir?
5. Özyıkıcı Kişilik nedir ve bu kişilik neden önemlidir?

Araştırmanın Önemi

Günümüz dünyasında yaşamın kazandığı hıza ayak uydurmakta zorlanan toplumlarda daha çok yalnızlaşan insan kendini cezalandırmakta öfkesini içselleştirmektedir. Kişiler öfke duygularını içselleştirme, dışa vurum ve kontrol etme şeklinde tecrübe etmekte ve yansıtmaktadırlar. İçselleştirme, öfkeyi baskı altında tutma, ifade etmeme ve dışa vurumama, çeşitli fiziksel veya sözel yollarla kendini göstermektedir (Durat, 2020). İnsan motivasyonuna ilişkin hâkim görüşler, kişinin kendisini mümkün olduğunca olumlu bir şekilde görme (Leary, 2007; Sedikides & Gregg, 2008) ve ayrıca acıyı en aza indirme ve zevki en üst düzeye çıkarma (örn., Schwartz, 1986; Wilson) için içsel bir arzu önermektedir. Bununla birlikte, bazı bireylerin kendi çıkarları veya uzun vadeli hedefleri ile tutarsız birçok uyumsuz davranış kalıbı ifade ettikleri de gösterilmiştir (örneğin, uyuşturucu veya alkol kötüye kullanımı, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara yakalanma, aşırı yemek.

(Kopetz ve Orehek, 2015). Özyıkıcı davranışlar ve onları yönlendiren mekanizmalar, büyük ölçüde özyıkıcı davranışını tam olarak tanımlamaya çalışmanın paradoksal doğasından dolayı muamma olmuştur. Kişilik ve davranış bozukluklarının içinde yer alan özyıkıcı kişilik ve davranışlar üzerinde yapılan çalışmaların sayısı literatürde yetersiz olmakla birlikte ayrıca özyıkıcılık ve kişilerarası tarz gibi değişken maddelerini ölçebilecek ölçüm aracının Türkçe ve Türkiye’de bulunmayışı bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde özyıkıcılık kişiler arası tarz ile ilişkilendirilmiştir. Literatüre yeni kazandırılan bir kavram olmuştur. Bilimsel çalışmalarda “Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği” ’nin kullanılması araştırmanın verim ve etkinliği artırabilir. Ayrıca İngilizce versiyona göre Türk toplumuna yönelik araştırmalara getireceği yükün daha az olması nedeniyle, özyıkıcılık kavramının araştırmalara dahil edilmesi konusunda teşvik edici olacaktır. Özyıkıcılık başlığı altında inceleme, makale ve araştırma miktarının sınırlı oluşu, yeterli kaynağa sahip olunmayışı kavramın geliştirilmesine engel teşkil etmektedir. Bu çalışma ile geçerli ve güvenilir veriler elde etme ve kavramı derinleştirme önem taşımaktadır.

Sınırlılıklar

Bu tez çalışmasının sınırlılıkları aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır:

- Araştırmanın Türkiye’nin ve KKTC’nin farklı illerinde yaşayan 18 yaş üstü bireylerden elde edilen verilerle, çalışmanın kapsamının genişletilebilmesi açısından bir katkı olsa da bazı illerde hiç katılım olmaması ve bazı illerde de yüksek katılım olması nedeniyle bir sınırlılık olarak değerlendirilmiştir.
- Katılımcıların kendilerine sunulan forma vermiş oldukları cevapları sosyal beğenilirlik ve yanlılık etkisinde kalmış olabilme ihtimalinden dolayı araştırmanın sınırlılıkları arasında ele alınabilir.
- Elde edilen verilerin, kesitsel araştırma olması ve belirli bir zaman diliminde toplanmış olması araştırmanın bir başka sınırlılığını oluşturmaktadır.
- Türkiye vatandaşı ya da Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşı olmaları ile sınırlandırılmıştır.
- Türkçe dilinde okuyup yazan bireyler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Özyıkıcı: Bireyde erteleme, korku, kompulsiyon, obsesyon, kendine acıma, kıskançlık, yoksunluk hissi, öfori, eyleme geçmekten kaçınma şeklinde görülmektedir. Kendi kendini yaralayan, acı çektirme eğilimli, mazoşistlik kişilik (özyıkıcı kişilik) yapısına sahip bir kişinin tecrübe ettiği fiziksel acıyı duyarsızlaştıran ve duygusal boşalım sağlayan bir amaç peşinde olması söz konusudur (Kopetz ve Orehek, 2015).

Kişilerarası Tarz: Toplumsal etkileşim; temel ihtiyaçlarımızı gidermeye çalışırken yaptığımız şeylere biçim ve yapı kazandıran, eylemlerimizden ve çevremizdekilere gösterdiğimiz tepkilerden oluşan bir süreçtir (Giddens, 2000).

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz: Tipik olarak düzensiz bağlanma tarzları, olumsuz çalışan bir benlik modeli ve çeşitli kötü muamele biçimlerini kabul etme ve/veya rasyonalize etme eğilimi tarafından motive edilen, başkalarıyla kalıcı bir ilişki kurma tarzını temsil eder (Atkinson, 2017).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Özyıkıcı Kişilik Bozukluğu

Bazı histrionik, çekingen ve bağımlı kişilik tanı kriterleri ölçütlerinin de Özyıkıcı Kişilik Bozukluğu ile ilişkili olmasına rağmen, bozukluğun kendisinin farklı görüldüğü ve bazı durumlarda yalnızca iki faktörden yararlanma ölçütleri kullanılarak teşhis edilebileceği sonucuna varılmıştır. Sekiz dahil etme tanı kriterinden beşinin karşılanması gerekmektedir, erken yetişkinlik döneminde başlayan, yaygın bir özyıkıcılık davranışı modelini göstermektedir. Bu tanı kriterleri, yalnızca kişi depresyondaiken ortaya çıkmayan ve mutlaka istismar beklentisi veya buna tepki olarak ortaya çıkmayan çeşitli bağlamlarda mevcut olarak tanımlanır (Spitzer vd.,1987).

Bu tanı kriterleri şunlardır;

1. Başarısızlık, kötü muamele veya hayal kırıklığıyla sonuçlanan durumları ve ilişkileri seçmek (daha iyi seçenekler olmasına rağmen).
2. Başkalarının kendilerine yardım etme girişimlerini reddetmek veya etkisiz kılmak.
3. Olumlu kişisel olaylar yaşandığında suçluluk, depresyon veya acı veren davranışlarla yanıt verme.
4. Başkalarını öfkelenmek ve reddetmek ve ardından incinmiş, aşağılanmış veya mağlup edilmiş hissetmek.
5. Zevk alma ve ifade etme fırsatlarını reddetmek.
6. Başkalarının kendi hedeflerine ulaşmalarına yardım etme becerisini göstermesine rağmen önemli kişisel hedeflere ulaşamamak.
7. Kendilerine sürekli iyi davrananlara karşı ilgisizlik veya onları reddetme.
8. Aşırı ve istenmeyen özveride bulunmak.

Kişilerarası Tarz

Birey bu etki tesirinin bir tanesidir ve tümüyle uzak tutulamaz (Cooley, 1968). Sosyal etki tesiri daha çok spesifik bir olgu olan kişilerarası tarz, en az iki ya

da daha fazla kişi arasındaki her türlü etkileşimi sergilemektedir (Gold ve Elizabeth, 1997), bu etkileşimde birey ister baskın isterse çekinik olsun iki durumda da amacı vardır (Birtchnell, 1993) ve kişilerarası ilişkilerde tüm bireylerin bağlantısı olan ortak çabası ve bir başka kişi ya da kişiler üzerinde tesiri altına almaktadır (Bandura, 1969).

Kişilerarası tesiri altına alan bir diğer önemli etmenlerden biri ise bireylerin toplumsal becerileridir. “Toplumsal beceri” kavramı; kişilerarası kabiliyet, kişilerarası kabiliyet, iletişim hünery ve iletişim kabiliyeti vb. fikirler ile ilişkilendirilir ve çoğu araştırmacı bunları birbirinin yerine kullanabilmektedir (Libet ve Lewinsohn, 1973).

Bu durumda kişilerin kiminle, nasıl, ne durumlarda etkileşim yaşadıkları, genelleyci anlamda iletişim tarzları (Birtchnell, 1993), toplumsal algı, iletişim içindeki kişilerin birbirlerini ne düzeyde idrak ettikleri (Tagiuri ve Petrullo, 1958; Jones, 1990) ve kişilerin kendi iletişim tarzlarını nasıl idrak ettikleri ve efekt süreci üzerinde tesirlidir. Bu tesirlerin neticesinde birbirini etkileyebilen durumları, şöyle ki kişilerarası tarzı ortaya koymaktadır (Buren ve Nowicki, 1997).

İlgili Araştırmalar

DSM-III-R'de tanımlandığı gibi kendi özyıkıcı kişilik bozukluğunun yaygınlık oranları araştırılmıştır;

82 kişilik ayakta hasta örneği ve 40 kişilik normal bir örnek, Kişilik Teşhis Anketinde (Hyler vd., 1988) karşılaştırıldı. Genel olarak, ayakta tedavi görenlerin %18,3'ü ve hasta olmayanların %5'i Özyıkıcı Kişilik Bozukluğu tanı kriterlerini karşıladı ve sınırda, kaçınan ve bağımlı kişilik bozukluklarıyla büyük bir örtüşme, %50'nin üzerinde bulundu (Reich, 1987). Bununla birlikte, bir kişilik bozukluğu olarak doğrulama, teşhislerin ilişkili oldukları ikincil kişilik bozukluğundan/bozukluklarından ayrı şekillerde klinik ve araştırma ilgi alanlarına önemli ölçüde katkıda bulunmasını gerektirmektedir.

İlgili bir takip araştırması, ayaktan psikiyatri hastalarında Özyıkıcı Kişilik Bozukluğu için DSM tanı kriterlerini standart bir ölçü kullanarak değerlendirdi (Reich, 1989), en iyi bireysel tanı ölçütünün “başkaları tarafından yararlanmak”

olduğunu bildirmiştir; şaşırtıcı bir şekilde, başkaları için ihtiyaçlardan fedakârlık etmenin bir şekilde daha az öngörü değeri vardır ve daha da önemlisi incinmeyi, tahrik olarak algılamanın çok az önemi olduğu göstermiştir. Bu, mazoşist ya da özyıkıcı yapıların zaman zaman örtüştüğü, ancak yine de farklı yapılar olduğu fikrini desteklemektedir (Békés ve Robertson, 2018). Bu çalışmada, bazı histrionik, çekingen ve bağımlı ölçütlerin de Özyıkıcı Kişilik Bozukluğu ile ilişkili olmasına rağmen, (Sadek, 2020) bozukluğun kendisinin farklı görüldüğü ve bazı durumlarda yalnızca iki faktörden yararlanma ölçütleri kullanılarak teşhis edilebileceği sonucuna varılmıştır (Bourdin, 2022).

Yakın zamanlarda yapılan bilimsel araştırmalar neticesinde, bireyin bedensel farkındalığının psikolojisi üzerinde etkisinin olduğu gözlemlenmiştir (Schill, 1990). Mazoşizm, hazzın, özellikle cinselliğin, bireyin fiziksel acısına, ıstırapına veya aşağılanmasına bağlı olduğu durumu ifade eder. Bu nedenle, mazoşist eğilimler, kendine zarar vermenin kendi özyıkıcı kalıpları olarak tanımlanabilir, ancak, kişilerarası ilişkilerdeki özyıkıcı kalıplar, genel olarak kasıtlı olarak mazoşist olarak tanımlanamaz çünkü amaç peşinde koşma genellikle kasıtlı kendine zarar verme ile ilişkilendirilmez, daha çok kasıtlı olarak kendine zarar verme ile ilişkilendirilir. Genellikle daha acil sonuçlar lehine, daha uzun vadeli sonuçlar için bir miktar baskı iledir (Chorney, 1997). Bu yüzden başkalarıyla uyumsuz ilişkilere girmenin hoşgörüsü (Subaşı vd., 2018), mazoşist eğilimlerden kaynaklanmaz (Greengross ve Miller, 2008).

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bireylerin günlük yaşamlarında kurduğu ilişkilerin niteliğinin ve diğer bireylerle ilişki içindeyken özyıkıcılık ya da kendine zarar verme eğiliminin değerlendirilmesi yoluyla kişilerarası ilişkilerinin kalitesini ölçebilecek bir ölçüm aracı olan Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Atkinson (2017) Türkçe uyarlanması amacıyla yapılan bu çalışma geçerlilik ve güvenilirlik çalışması olarak yürütülmüştür.

Evren ve Örneklem

Evren, bir çalışmanın amacı kapsamında üzerinde genel sonuçların yorumlanabileceği tüm birimleri ifade eden popülasyondur (Erkuş, 2011). Bu çalışmanın evrenini Türkiye ve KKTC'de vatandaşı 412 birey üzerinde uygulanmıştır. 18 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Örneklem çerçevesini belirlemek amacıyla her iki ülkedeki 18 yaş üstü bireylerin nitelikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada, metodolojik ve nicel araştırma yöntemi benimsenmiş olup geniş bir örneklem kitlesine ulaşabilmek adına çevrimiçi veri ve test tekrar test tekniğinden faydalanılmıştır. Örneklem üzerinden elde edilen sayısal veriler, tündengelim yaklaşımla ele alınıp söz konusu sayısal veriler üzerinde istatistiksel analizler uygulanarak daha genellenebilir sonuçları elde etmek hedeflenmiştir (Erdemir, 2018). Çalışmanın örnekleme, olasılığa dayalı olmayan örneklem tekniklerinden biri olan kolayda örneklem ile ulaşılmıştır. Kolayda örnekleme, ana kütlede seçilerek örnek kesitinden araştırmacının savlarıyla belirlediği rastgele olmayan örnekleme yöntemidir. Kolayda örneklemede veriler pratik, hızlı ve ekonomik şekilde toplanır (Malhotra, 2004). Söz konusu örneklem tekniğinde evreni temsil edebilecek örneklem birimlerinin, 18 yaş üstü bireyler en kolay ulaşılabilir olanlarından seçilmesidir (Karavardar, 2011). Örneklem büyüklüğünün tespitinde ise literatürde çok farklı görüşler olmakla birlikte, saha araştırmalarında kullanılan ölçme araçlarındaki madde sayısının beş ile on katı arasında olması şart olduğu yönünde de bir eğilim bulunmaktadır (McCallum vd. 2001). Ayrıca sosyal bilim araştırmaları bağlamında, değişkenler arası ilişki ve etkileşimleri saptamak amacıyla " $N \geq 104 + m$; $m = \text{bağımsız değişken sayısı}$ " formülü kullanılmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablo 1'de sunulan veriler, katılımcılara ait bilgileri içermektedir.

Tablo 1. Örneklemin Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Tanımlayıcı Özellikler

<i>Yaş Dağılımları</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
18-25 yaş arası	139	33.7
26-33 yaş arası	123	29.9
34-41 yaş arası	48	11.6
42 yaş ve üzeri	102	24.8
<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Kadın	227	55.1
Erkek	182	44.2
Belirtmek istemiyor	3	0.7
<i>Medeni Durum</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Bekar	249	60.4
Evli	153	37.1
Boşanmış	10	2.4
<i>Eğitim Dağılımları</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Okur yazar	1	0.2
İlkokul	10	2.4
Ortaokul	3	0.7
Lise	67	16.3
Üniversite	238	57.8
Yüksek lisans	79	19.2
Doktora	14	3.4

n = 412.

Tablo 1’de örneklemin sosyodemografik karakterlerine dair tanımlayıcı istatistik bulguları verilmiştir. Yaş ortalamasının 33,54 ($\pm$ 12.464) olduğu örneklemin, yaş dağılımları incelendiğinde en az %11.6 ile (n= 48) 34-41 yaş arası, en yüksek ise %33.7 (n= 139) ile 18-25 yaş arası katılımcıların olduğu tespit edilmiştir. Örneklemin % 55.6’sını (n= 279) kadınlar oluştururken, % 44.4’ünü (n= 183) erkek bireyler oluşturmaktadır. Ayrıca katılımcıların büyük bir çoğunluğu % 61.4 (n= 253) ile bekar olduklarını belirtirken, % 38.6’sı (n= 159) evli olduklarını ifade etmişlerdir. 10 kişi %2.4 ise boşandığını belirtmiştir. Son olarak, örneklemin eğitim durumu incelendiğinde bireylerin %58.0 (n= 239) ile yarısından daha fazlası

bir üniversiteden mezun olduklarını belirtirken, en az %0.7 (n= 3) ile bir ortaokuldan mezun olduklarını ifade etmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Katılımcılara Sosyodemografik Bilgi Formu, Bilgilendirilmiş Onam, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği / *Self-Defeating Interpersonal Style Scale*, (SELF DISS) uygulanmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu

Çalışmada örneklemin sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla yer aldığı bir form yöneltilmiştir. Örneklemin yaşı, cinsiyeti, medeni durumu ve eğitim durumu gibi kişisel kalifikasyonlarını saptamak maksadıyla araştırmacı eliyle oluşturulan, dört sorudan oluşan sosyodemografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmacılar, katılımcıların özel bilgilerini korumak için gerekli önlemleri alarak, araştırmanın güvenliğini sağlamaktadırlar. Bu yöntem, araştırmacıların daha güvenilir sonuçlar elde etmesine yardımcı olur.

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (Self Defeating Interpersonal Style Scale)

Literatür incelendiğinde Atkinson (2017) tarafından, bireylerin kişilerarası ilişkilerde kötü muamelenin kronik toleransı ölçmek amacıyla geliştirilen ve orijinal adı "*Self-Defeating Interpersonal Style Scale*" ölçeğinin olduğu gözlemlenmiştir. Ölçeğin kısa ismi, SELF-DISS olarak ifade edilmiştir. Ölçeğin adı Türkçe'ye "*Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT)*" olarak çevrilmiştir.

ÖZY-KT ölçeği orijinal formunda 3 alt boyut ve 35 ifadeden oluşmaktadır. Ölçekte "1= Kesinlikle Katılmıyorum .... 5=Kararsızım .... 10= Kesinlikle Katılıyorum" puanlanmaktadır. Her bir ifade için puan derece 1 ile 10 arasında değişmekte olup ölçeğin tamamı için en az 35, maksimumum ise 350 puan alınmaktadır. Ölçeğin tamamı için raporlanan iç tutarlılık Cronbach Alpha güvenilirlik katsayı değeri (α) 0,97 olarak hesaplanmıştır. Ölçme aracını dair alt boyutlar ve ifade sayıları aşağıda özetlenmiştir (Atkinson, 2017).

Güvensiz Bağlanma (Insecure Attachment)

Güvensiz Bağlanma, aşırı güvence ihtiyacının yanı sıra terk etme ve reddedilme ile meşguliyetten oluşan yaygın bağlanma kaygısı olarak tanımlanır. 14 ifadedir. (1., 2., 3., 14. ifadeler). Orijinal ölçekte boyuta dair bir ifade ters olarak kodlanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayı değeri (α) 0.97 olarak raporlanmıştır (Atkinson, 2017).

Hak Edilmeyen Kendilik İmaji (Underserving Self-Image)

Hak Etmeyen Kendilik İmgesi, olumsuz sonuçların hak edildiğine dair inançlar ve övgü veya memnuniyet gibi olumlu sonuçların değersiz olduğu duyguları olarak tanımlanır 2 ifadedir (15., 16., 17., 26.). Ölçeğin orijinal halinde boyuta dair 2 ifade ters kodludur. Ayrıca araştırmacı tarafından boyuta dair Cronbach Alpha güvenilirlik katsayı değeri (α) 0.97 olarak hesaplanmıştır (Atkinson, 2017).

Fedakâr Mizaç (Self-sacrificing Nature)

Fedakâr Mizaç, bireylerin genellikle başkalarıyla iddiasız veya itaatkâr bir şekilde ilişki kurduğu, ilişkilerde başkalarının kötü muamelesine ve suçlamasına müsamaha gösterdiği ve kendi ihtiyaç ve isteklerini aşırı derecede feda ettiği, fedakâr bir kişilerarası tarz olarak tanımlanır. 9 ifadedir (27., 28., 29., 35.) olup boyuta dair ters ifade bulunmamaktadır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayı değeri (α) 0.97 olarak raporlanmıştır (Atkinson, 2017).

Veri Toplama Süreci

Veri toplama materyeli, çevrimiçi (Google Form) uygulanmış ve gönüllülük esasına bağlı şekilde toplanmıştır. Çevrimiçi sistem linkleri WhatsApp, Facebook, Instagram benzeri çevrimiçi uygulamalardan katılımcılara iletilmiştir.

Veri Analizi

Örneklemden elde edilen veriler, Sosyal Bilimler İstatistik Programı 21.0 (SPSS) ve LISREL 8.71 istatistik paket programlarında analizlere tabi tutulmuştur. Söz konusu analizler; örneklemin sosyodemografik karakterlerini belirlemek

amacıyla betimsel analiz, araştırmanın amacı doğrultusunda ölçme aracının geçerliliği ve güvenilirliği için Test Tekrar Test, İki Yarı Test Tutarlılığı, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve güvenilirlik analizi için ise iç tutarlık analizi uygulanmıştır. Ayrıca, ölçme aracındaki faktörler arasındaki ilişki hesaplaması için Perason-Korelasyon analizi yönteminden faydalanılmıştır.

Çalışma Planı

İlk olarak araştırma kapsamında Dr. Bingül SUBAŞI danışmanlığında 6 ay süre dahilinde gerçekleştirilmiştir. Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Kullanılan ölçme aracının bireylerin üzerinde test edilmek istenen bir değişken olması nedeniyle, örneklem üzerinde elde edilen veriler, anlık ve belirli bir zaman diliminde toplanmıştır. KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan 18 yaş üzeri katılımcıların katılımları çeviri işlemi geçerledikten sonra istenmiştir. Ölçeğin uygulanmasından önce katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu verilmiştir. Anketin cevaplanması için 5 dakika verilmiştir.

Çeviri İşlemi

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması için Atkinson ile irtibat kurularak gereken izinler alınmıştır. Asıl dili İngilizce olan ölçeğin çeviri işlemi, Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden, İngilizce dilinde yetkinliğe sahip üç öğretim üyesi tarafından yapılmıştır. Çeviri denetlenip üzerinde anlaşılır metin oluşturulduktan sonra ölçek sorularının anlaşılabilirliği sınamaya tabi tutulmuştur. Ölçeğin geri çevirisi, ölçekle ilgili bilgisi olmayan kişiler tarafından yapılmıştır. Kör geri çevirme süreci sonunda ortaya çıkan metin ile özgün metindeki maddeler karşılaştırılmış, her iki formdaki maddelerin birbirine uyumluluğu incelenmiştir. Ortaya konulan çeviri metninin Türkçeye uyumluluğunun incelenmesi için psikoloji alanında uzman iki kişinin, uzman görüşüne başvurulmuş ve ölçek metni oluşturulmuştur.

Çevirisi tamamlanan SELF-DİSS' deki maddelerin, özyıkıcılık ve kişilerarası tarz kavramının değerlendirmedeki yeterlilikleri ve anlatıların anlaşılabilirliği bakımından değerlendirilmesi için, psikoloji ve ölçme değerlendirme alanlarından ikişer olmak üzere dört uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Hazır hale getirilen uzman görüşü metninde ölçeğin hem özgün hem de Türkçe metnine yer verilmiştir.

Kapsam geçerliliği çalışmasında ölçek maddelerinin yanı sıra, yanıt formatı da değerlendirilmiş ‘kesinlikle katılmıyorum’, ‘kararsızım’, ‘kesinlikle katılıyorum’ yanıt formatı, uzman görüşleri doğrultusunda aynı şekilde kalmıştır.

Çevirisi bitmiş hale gelen ölçeğin kapsam geçerliği ve Türk kültürüne uygunluğunun değerlendirilmesi: Kapsam geçerliği, ölçme aracını oluşturan maddelerin içeriğinin ve niteliğinin, ölçülmek istenilen niteliği en az istenilen seviyeyi temsil edip etmediğinin incelenmesi süreci olarak tanımlanmaktadır. Ölçülmek istenen niteliği yüksek düzeyde ölçebilen ölçme araçlarının kapsam geçerliğinin yüksek olduğu ifade edilmektedir (Seçer, 2015). Son olarak, çevirisi bitirilen SELF- DİSS’deki öğelerin, değerlendirmeye tabi tutulan ifadelerin yeterlilikleri ayrıca anlaşılabilirliği bakımından değerlendirilmesi için, psikoloji ve ölçme değerlendirme alanlarından ikişer olmak üzere toplam dört kişinin uzmanın görüşüne başvurulmuştur.

Pilot Uygulamalarının Gerçekleştirilmesi

Çeviri ve kapsam geçerliği çalışmasının tamamlanmasının ardından, ilk şekli verilen ölçeğin Türkçe formunun ön denemesi yapılmıştır. Bu aşamada ölçek, 5 erkek ve 5 kadına uygulanmıştır. Çevirinin anlaşılabilirliğini belirlemek amacı bu 10 kişilik gruptan geribildirim alınarak ölçek son halini almıştır.

Ön deneme uygulama aşamasında katılımcılardan anlamakta güçlük çektikleri maddeler varsa, bu maddeleri belirleyerek işaretlemeleri istenmiş ve bu maddelerin daha kolay anlaşılabilmesi için önerileri varsa belirtmeleri istenmiştir. Katılımcıların öneri ve görüşleri doğrultusunda maddelerin anlaşılır olduğu ayrıca herhangi bir düzeltmeye gerek olmadığı belirlenmiştir.

Pilot uygulama çalışması, KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti’nde yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe’ ye uyarlama çalışmasının örneklemini 412 katılımcı katılım göstermiştir. Ölçek uyarlama ve geliştirme çalışmaları için örneklem büyüklüğünün ne kadar olması gerektiği ile ilgili görüşler değişmektedir. Sağlıklı analiz yapabilmek için madde başına 10 katılımcıdan veri toplanması gerektiği belirtilmektedir (Güngör, 2016). Bu doğrultuda 35 maddelik SELF-DİSS için, çalışma grubuna en az 130 katılımcı alınması gerekmektedir. Araştırmada geçerliliği

ve güvenilirliği için üç boyutlu ve 35 ifadeli ölçme aracı için 175 ile 350 arasında bir katılımcıya ihtiyaç duyulmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında bu çalışma için en az 350 katılımcıya ulaşmak hedeflenmiştir. Hedeflenen katılımcı sayısının üzerine çıkılarak bu sayı 412'ye yükselmiştir. Örneklemin yaş aralığı 18 yaş üzeridir. Örnekleme oluşturan katılımcılar araştırmaya gönüllülüğe bağlı kalınarak alınmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılması ve ölçeğe son şeklinin verilmesi: Pilot uygulamanın tamamlanmasının sonra ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine dair analizler yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak amacı ile Test Tekrar Test, İki Yarı Test, Açıklayıcı Faktör Analizi- AFA ve Doğrulayıcı Faktör Analizi- DFA yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlık (Cronbach alpha) yöntemiyle hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayıları, güvenilirlik katsayısını kestirme yöntemlerinden bir tanesidir. İç tutarlık katsayısı, güvenilirlik kestirimleri ile testin bir kez uygulanması içermektedir. Bu doğrultuda, ölçeğin toplam puana dair güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır.

Pilot uygulama aşamasının tamamlanmasıyla ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili analizler hesaplanmıştır. Bu kapsamda ilk olarak, ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koyabilmek için ölçeğin model uyumu incelenmiştir. Sonrasında ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması yapılmıştır. Güvenirlik analizleri kapsamında, ölçeğin tümü için güvenilirlik katsayısı belirlenerek iç tutarlık analizi hesaplanmıştır.

Faktör analizi, aralarındaki ilişkili değişkenleri bir araya getirerek, sayıca az, kavramsal olarak yeni değişkenler bulmayı hedefleyen çok değişkenli istatistiksel bir yöntemdir. Faktör analizi, aynı yapıyı ölçen değişkenleri bir araya getirerek daha az sayıda faktör ile ölçülen yapıyı, açıklamayı amaçlayan bir metottur (Büyüköztürk, 2011).

BÖLÜM IV

Bulgular

Açımlayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular (AFA)

Ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak ve faktör gruplarını belirlemek için Açımlayıcı Faktör Analizi'ne başvurulmuştur. Açımlayıcı Faktör Analizi yapmadan önce, maddeler arasındaki korelasyon matrisinin faktör analizine uygunluğunu saptamak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi ile gerçekleştirilmiştir (Gorsuch, 1997). Bu işlemler sonucu ölçeğe dair faktör gruplarının Kaiser-Meyer Olkin değerinin 0.89 olduğu tespit edilmiştir. Aynı faktör grupları üzerindeki Bartlett's Testi sonucunun ise ($\chi^2 378 = 4048.868, p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Literatürde Açımlayıcı Faktör Analizi'nin varsayımlarından öncelikli olarak verilerin normal dağılım göstermesi gerekmektedir. Bu çalışmada ise katılımcıların Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'ne vermiş oldukları cevaplar normal dağılım sağladığı için KMO katsayısının 0.60'a eşit ya da üzerinde bir sonuç alması gerekmektedir (Worthington ve Whittaker, 2006). Açımlayıcı faktör analizi neticesinde söz konusu değer eşik değer üzerinde olduğu saptanmıştır.

Bu işlemler sonucunda Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Açımlayıcı Faktör Analizi için uygun olduğu tespit edilmiş ve analiz işlemlerine başlanmıştır. Öncelikli olarak ölçeğin orijinal formunda olduğu gibi 3 faktörlü yapısına göre Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmasına karar verilmiştir (Çokluk vd., 2014; Özdamar, 2017). Ölçeğin faktör sayısı belirlendikten sonra ölçek ifadelerinin hangi faktör gruplarına dağılımı belirlenmiştir. Bunun için Açımlayıcı Faktör Analizi yöntemlerinden temel bileşen analizi ve faktörlerin yorumlama kolaylığından dolayı en fazla tercih edilen dik döndürme tekniklerinden olan Varimax tekniği tercih edilmiştir. Söz konusu teknikte faktörler arası korelasyon düzeylerine bakılmakta ve madde faktör yüklerinin 0.30'un altında olmaması beklenmektedir. 0.30'un altında faktör yüküne sahip ifadelerin açıklama varyansları ve anlamlılık değerleri incelenmiş ve söz konusu değer altında olan ifadeler faktörlerden çıkartılmıştır (Özdamar, 2017). Tablo 2'de Varimax tekniği ile elde edilen faktör gruplarındaki ifadelerle ait faktör yükleri ve KMO ve Barlett testlerine dair bulgulara yer verilmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular (DFA)

ÖZY-KT ölçeğinin yapı geçerliliğini test etmek üzere Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Literatürde genel olarak DFA, daha önceden tanımlanmış ve sınırlandırılmış bir yapının, bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek için uygulanmaktadır (Çokluk vd., 2014). DFA'da genellikle tek faktörlü (ilişkisiz) model, birinci düzey çok faktörlü model ve ikinci düzey çok faktörlü model olmak üzere üç temel ölçüm modeli ile ölçeklerin yapısal geçerliliği test edilmektedir. Ölçek geçleme yaparken araştırmacılar bu alternatif model stratejilerinden hareket ederek bir ölçeğin farklı ölçüm modellerini karşılaştırıp en uyumlu modeli ortaya koymaya çalışırlar. Bu kriterlerin temel nedeni, Yapısal Eşitlik Modellemesi çalışmalarında katı sınırlarla ifade edilmemekte olup araştırmacının bakış açısına ve araştırılan modelin durumuna göre farklı değerlendirmelere rastlanabiliyor olmasıdır (Gürbüz ve Şahin, 2015). Bu çalışmada ise ÖZY-KT ölçeğinin üç boyutlu olan yapısının geçerli olup olmadığını test edebilmek için ikinci düzey çok faktörlü ölçüm modeli seçilmiştir.

DFA'da yapı geçerliği, ölçülen modelin faktör uyumluluğunu bağlı olarak değişmektedir. Bu anlamda, yapısal bir modelin istatistiksel anlamda iyi uyum gösterip göstermediğine dair bazı kriterler bulunmaktadır. Ancak, söz konusu kriterler literatürde farklı bakış açılarıyla ele alınmakla birlikte araştırmacının test etmek istediği modelin faktör yapısı ile ilgilidir. Başka bir ifadeyle araştırmalarda hangi uyum değerlerinin kullanılacağı konusunda net bir görüşün olmadığı görülmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2015: 329). Bu çalışmada YEM araştırmalarında en çok tercih edilen uyum iyiliği değerleri kullanılmıştır. Tablo 2'de sunulmuştur (Ünüvar, 2021; Gürbüz ve Şahin, 2015; Meydan ve Şeşen, 2011; Sümer, 2000).

Geçerlik Çalışmaları Bulguları

Tablo 2. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine İlişkin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	ÖZYIKICI KİŞİLERARASI TARZ ÖLÇEĞİ İFADELERİ	Madde Faktör Yükleri
Güvensiz Bağlanma	1-Partenrimin beni terk etmesinden korkuyorum.	0.618
	2- İlişkilerimde kendimi güçsüz hissediyorum.	0.614
	3- Kendimi değerli hissetmek için başkalarının ilgisine ihtiyacım var.	0.658
	4. Başkalarıyla ilişkilerimde güvenceye ihtiyacım vardır.	0.512
	5. Partnerlerimin benden bıkmış olmalarından sık sık endişelenirim.	0.745
	6. İlişkilerimin başarısız olacağından korkarım.	0.814
	7. Yakınlarıma sınımsıkı sarılmazsam beni terk ederler.	0.535
	8. İlişkilerimin kötü biteceğinden endişeleniyorum.	0.762
	9. Parterimi bana karşı gerçek duygularıyla ilgili sorgularım.	0.486
	10. Hayatımdaki insanların beni terk edeceğinden endişeleniyorum.	0.781
	11. İlişkileri sürdürme konusunda endişeleniyorum.	0.733
	12. Başkalarının bana gerçekten yakınlaşmasına izin verirsem reddedileceğimden korkuyorum.	0.630
	14. İlişkilerimde kendimi güvende hissediyorum.	0.266
Hak Edilmeyen Kendilik İmajı	15- İlişkilerimde kötü muamele görmeyi hak ediyorum	0.694
	16- Diğer insanlar kadar iyi olduğuma inanmıyorum.	0.621
	17- Başkalarının beni küçümsemesini hak ediyorum.	0.639
Hak Edilmeyen Kendilik İmajı	19- Başkalarıyla ilişkilerimde zevk almayı hak etmiyorum.	0.668
	20- Mutlu ilişkileri hak ediyorum.	0.444
	23- İlişkilerimden pek zevk almıyorum çünkü bunu hak ettiğimi düşünmüyorum.	0.133
Hak Edilmeyen Kendilik İmajı	24- Başıma kötü şeyler geldiğinde bunu hak ettiğimi düşünüyorum.	0.493
	25- Ben değerli bir insanım.	0.528

	26- Başıma olumlu şeyler geldiğinde bunu hak etmediğimi düşünüyorum.	0.442
	28- Hayatımda beni bir şekilde taciz eden önemli diğerleri (kişiler) oldu.	0.58 2
	29- Yapmadığım şeylerin suçunu kabullendiğim oldu.	0.59 3
Fedakâr	32- Başkaları tarafından kullanıldım.	0.79 4
Mizaç	33- Başkalarının kötü muamelesine müsamaha gösterdim.	0.79 9
	34- Kötü ilişkilerde olması gerekenden daha uzun kalma eğilimindeyim.	0.68 8
	35- Hayal kırıklığına yol açacak durumları seçer gibiyim.	0.53 7

Tablo 3. Kaiser Mayer Olkin (KMO) Katsayısı ve Barlet's Testi (Küresellik) Değerleri

KMO: 0.897
Barlet's Test X^2: 4048.868; p< 0.001
Toplam Varyans: 75.64

Tablo 2. ve tablo 3.'deki sonuçlara göre, KMO değerinin 1'e yakın, küresellik testine dair Barlet's testine ait X^2 değerinin ise $p<0.001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular veri setinin örneklem yeterliğini karşıladığını ve faktör gruplandırma için uygun olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin orijinal halindeki 3 faktörlü yapısının test edilmesi için maddelerin hangi faktörde yer aldığını belirlemek amacıyla yapılan Açımlayıcı Faktör Analizi sonucu bazı maddelerin gerekli madde faktör yükünün altında oldukları gözlemlenmiş ve analiz sonucu ölçekten çıkartılmışlardır. Söz konusu ifadeler; Güvensiz Bağlanma faktörüne ait "*İlişkilerimde kendimi güvende hissediyorum.*" maddesi ile Hak Edilmeyen Kendilik İmajı faktörüne ait "*İlişkilerimden pek zevk almıyorum çünkü bunu hak ettiğimi düşünmüyorum.*"

maddesi olarak tespit edilmiştir. Yapılan tüm bu işlemler sonucu 33 maddeden oluşan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Sonuçlanan bu yapının açıkladığı varyans miktarı ise $p < 0.001$ anlamlılık düzeyinde %75.64 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Uyum İyiliği Değerleri

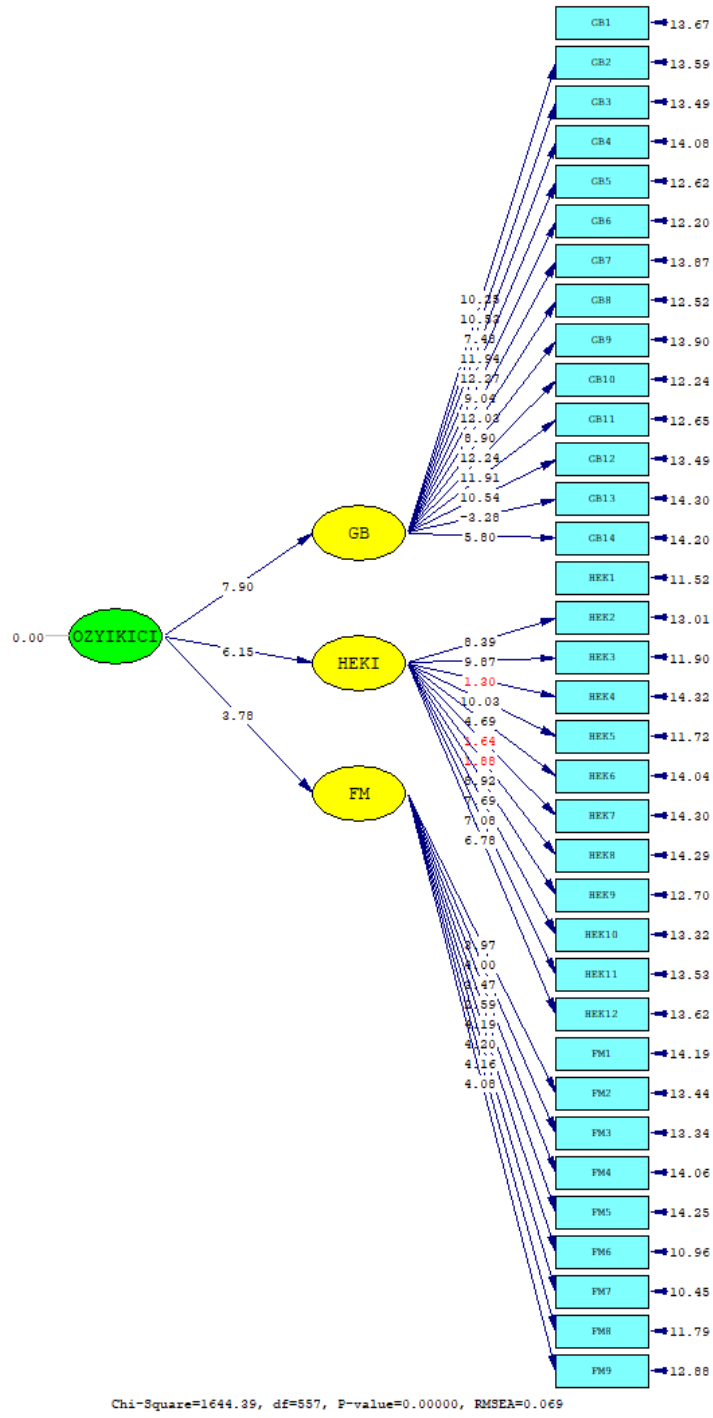
<i>Uyum Kriterleri</i>	<i>İyi Uyum</i>	<i>Kabul Edilebilir Uyum</i>
χ^2 / sd	< 3	$3 < \chi^2 / sd < 5$
RMSEA	≤ 0.05	≤ 0.08
SRMR	< 0.05	< 0.08
CFI	> 0.95	> 0.90
NFI	> 0.95	> 0.90
GFI	≥ 0.90	≥ 0.85

RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation, SRMR: Standardized Root Mean Square Residuals, CFI: Comparative Fit Index, NFI: Normed Fit Index, GFI: Goodness of Fit Index

Tablo 4’de DFA için dikkat edilmesi gereken uyum iyiliği değerlerini ortaya koymak üzere Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), tahmin hatalarının ortalamasının karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA), standartlaştırılmış hata kareleri ortalamasının karekökü (Standardized Root Mean Square Residual, SRMR), karşılaştırmalı uyum indeksi (Comparative Fit Index, CFI), normlaştırılmış uyum indeksi (Normed Fit Index, NFI) ve iyilik uyum indeksi (Goodness of Fit Index, GFI) esas alınmıştır. MSEA için 0.08 kabul edilebilir uyuma ve 0.05 kusursuz uyuma işaret etmektedir. SRMR için ise 0.05 değeri mükemmel uyum ve 0.10 değeri kabul edilebilir uyum ölçütü olarak alınmaktadır. Son olarak, GFI, CFI ve NFI, indeksleri için 0.90 değeri kabul edilebilir uyum ve 0.95 değeri mükemmel uyum sınırlarında gösterilmektedir. (Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Brown ve Cudeck, 1993; Byrne ve Campbell, 1999).

ÖZY-KT ölçeğinin ikinci düzey çok faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulaması iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada çok faktörlü model üzerinde ifadelere dair t değerleri ve standart faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı dikkat edilmiştir. (Jöreskog, ve Sörbom, 1993). Söz

konusu değerler için literatürde t değerinin 2'nin üzerinde olması beklenmektedir. Standart faktör yüklerinin ise 0.30'un altında olmaması değerlendirilmektedir (Fornel, 1981). Birinci aşamaya dair ikinci düzey çok faktörlü DFA bulguları şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil-1

İkinci Düzey Çok Faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin t Değerleri (Birinci Aşama)

Not: OZYKICI= ÖZY-KYT Ölçeği; GB= Güvensiz Bağlanma alt boyutu; HEKI= Hak edilen kendilik imajı; FM= Fedakâr Mizaç alt boyutu.

Şekil 1’de ikinci düzey çok faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizine dair t değerleri sonuçları görülmektedir. Birinci aşama olarak gerçekleştirilen bu uygulamada, Hak Edilmeyen Kendilik İmajı alt boyutunun 4. ifadesi (***İnsanlar beni eleştirmeli.***), 7. İfadesi (***Yaptığım şeyler için övülmemeliyim.***) ve 8. İfadelerinin (***Hayatımda yaşadığım kötü şeyleri hatırlama eğilimindeyim.***) t değerleri 2’nin altında olduğu için modelden çıkartılmıştır. Ayrıca, güvensiz alt boyutunun 13 ifadesi ile (***İlişkilerimde kendim hakkında bilinçli hissediyorum.***) Fedakâr Mizaç alt boyutunun 1. İfadesi (***Kötü bir durumdayken başkalarının yardımını kabul etmem.***), 3. İfadesi (***Başkalarının desteğini kabullenmekte zorlanırım.***) ve 4. İfadesi (***Benimle aynı fikirde olmayan insanları da hayatımda tutarım.***) gerek t değeri gerekse standart faktör yükü gerekli değerleri sağlamadığı için modelden çıkartılmıştır. Bu kapsamda Doğrulayıcı Faktör Analizi için uygulanan birinci aşamada modelden toplam 4 ifade elemine edilip ikinci aşamada model, kalan ifadelerle test edilmiştir.

İkinci düzey çok faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizinin ikinci aşamasında ÖZY-KT ölçeğinin yapısal modeline dair kalan ifadelerden hiçbiri çıkartılmamış ve gerekli uyum iyiliğine ulaşabilmek için 3 adımlı modifikasyon işlemi yapılmıştır. Elde edilen bu sonuçlarla ölçüm model gerekli uyum iyiliği değerlerine ulaşmış ve ÖZY-KT ölçeğinin Türk kültürüne olan yapısal geçerliliği sağlanmıştır. Şekil 2’de ikinci aşamaya dair modelde yer alan çok faktörlü yapının standart faktör yükleri ifadeler arası modifikasyon adımları görülmektedir.

Yapısal modelin birinci ve ikinci aşamasında ulaşılan uyum iyiliği değerlerine dair sonuçlar tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz (ÖZY-KT) Ölçeğinin İkinci Düzey Çok Faktörlü DFA Analizine İlişkin Uyum İyiliği Değerleri

<i>Aşamalar</i>	χ^2 / sd	<i>SRMR</i>	<i>CFI</i>	<i>NFI</i>	<i>GFI</i>	<i>RMSEA</i>
ÖZY-KT (Birinci aşama)	16444.39/557	0.083	0.91	0.87	0.81	0.069
ÖZY-KT (İkinci aşama)	707.30/344	0.059	0.96	0.93	0.90	0.051
İyim uyum	< 3	< 0.05	> 0.95	> 0.95	≥ 0.90	≤ 0.05
Kabul edilebilir uyum	$3 < \chi^2 / sd < 5$	< 0.08	> 0.90	> 0.90	≥ 0.85	≤ 0.08

Uyum iyiliği değerleri ile elde edilen sonuçlarla beraber, ölçme modeline dair birinci aşamadaki ikinci düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi bulgularını özetleyen bulgular ise tablo 5’te sunulmuştur. Söz konusu tabloda, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği’nin tamamı ve alt boyutlarına dair ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (ss), standardize edilmiş faktör yükleri, R^2 ve t değerleri verilmiştir.

Tablo 6. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) İkinci Düzey DFA Bulguları (Birinci Aşama)

<i>No</i>	<i>Boyutlar ve İfadeler</i>	$\bar{X}$	<i>Standart Sapma</i>	<i>Standart Faktör Yüğü</i>	R^2	<i>t değeri</i>
1	GB1	4.05	3.044	0.59	0.35	9.85
2	GB2	3.11	2.847	0.60	0.35	10.03
3	GB3	3.43	2.851	0.62	0.38	10.33
4	GB4	5.47	3.503	0.41	0.17	7.48
5	GB5	3.28	2.851	0.76	0.58	11.92
6	GB6	3.41	2.997	0.80	0.63	12.28
7	GB7	2.68	2.582	0.52	0.27	9.00
8	GB8	3.54	3.014	0.77	0.60	12.03
9	GB9	5.03	3.330	0.51	0.26	8.92
10	GB10	3.01	2.618	0.79	0.63	12.22
11	GB11	3.26	2.851	0.76	0.58	11.92
12	GB12	2.58	2.461	0.64	0.40	10.53
13	GB13	7.63	2.746	-0.17	0.029	-3.28
14	GB14	4.00	2.893	0.30	0.092	5.65
15	HEKI1	1.61	1.800	0.65	0.43	7.52
16	HEKI2	2.51	2.615	0.50	0.25	8.33
17	HEKI3	1.61	1.872	0.63	0.40	9.96
18	HEKI4	5.26	3.048	0.07	0.0052	1.30
19	HEKI5	1.76	2.051	0.65	0.42	10.22
20	HEKI6	1.93	2.149	0.22	0.49	3.91
21	HEKI7	4.65	3.219	0.09	0.0083	1.64
22	HEKI8	6.15	3.110	0.10	0.011	1.88
23	HEKI9	1.91	1.977	0.54	0.30	8.90
24	HEKI10	3.12	2.770	0.44	0.19	7.40
25	HEKI11	2.13	2.155	0.39	0.15	6.63
26	HEKI12	2.83	2.975	0.40	0.16	6.82
27	FM1	3.47	2.774	0.20	0.39	3.21
28	FM2	3.58	3.097	0.50	0.25	3.53
29	FM3	4.11	3.198	0.52	0.27	3.55

30	<i>FM4</i>	<i>4.19</i>	<i>3.036</i>	<i>0.28</i>	<i>0.081</i>	<i>4.03</i>
31	<i>FM5</i>	<i>7.36</i>	<i>2.643</i>	<i>0.17</i>	<i>0.030</i>	<i>2.47</i>
32	FM6	5.34	3.403	0.74	0.55	3.68
33	FM7	4.57	3.276	0.77	0.59	3.69
34	FM8	4.28	3.310	0.69	0.48	3.66
35	FM9	4.51	3.083	0.59	0.35	3.61

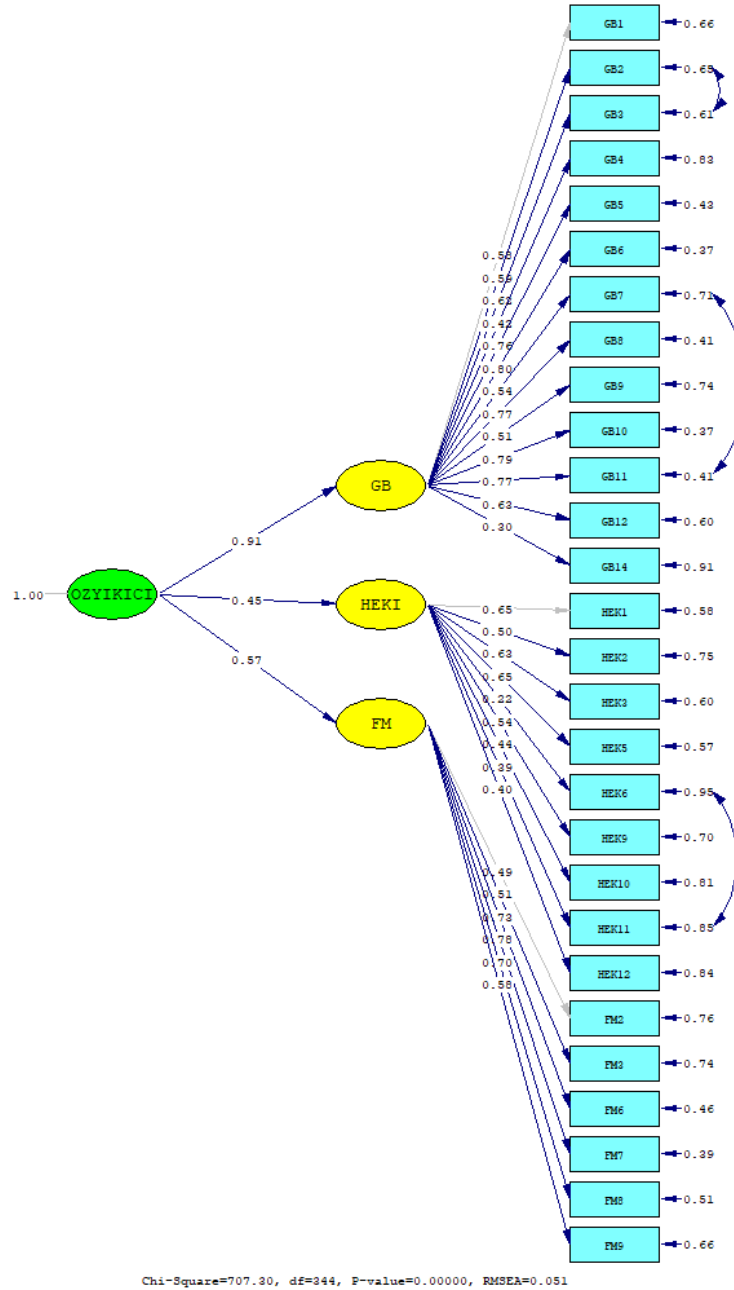
Not: Koyu ve italik olarak belirtilen ifadeler birinci aşamada gerekli değerlere ulaşmadığı için modelden çıkartılmıştır.

Tablo 6’da ise birinci aşamada Doğrulayıcı Faktör Analizi için gerekli şartları sağlamayan ifadelerin çıkarıldıktan sonra kalan ifadeye dair ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (ss), standardize edilmiş faktör yükleri, R^2 ve t değerleri sunulmuştur.

Tablo 7. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) İkinci Düzey DFA Bulguları (İkinci Aşama)

<i>No</i>	<i>Boyutlar ve İfadeler</i>	$\bar{X}$	<i>Standart Sapma</i>	<i>Standart Faktör Yüğü</i>	R^2	<i>t değeri</i>
1	GB1	4.05	3.044	0.58	0.34	8.76
2	GB2	3.11	2.847	0.59	0.35	9.93
3	GB3	3.43	2.851	0.62	0.39	10.30
4	GB4	5.47	3.503	0.42	0.17	7.48
5	GB5	3.28	2.851	0.76	0.57	11.78
6	GB6	3.41	2.997	0.80	0.63	12.15
7	GB7	2.68	2.582	0.54	0.29	9.22
8	GB8	3.54	3.014	0.77	0.59	11.89
9	GB9	5.03	3.330	0.51	0.26	8.88
10	GB10	3.01	2.618	0.79	0.63	12.11
11	GB11	3.26	2.851	0.77	0.59	11.88
12	GB12	2.58	2.461	0.63	0.40	10.44
13	GB14	4.00	2.893	0.30	0.090	5.61
14	HEKI1	1.61	1.800	0.65	0.42	5.54
15	HEKI2	2.51	2.615	0.50	0.25	8.33
16	HEKI3	1.61	1.872	0.63	0.40	9.96
17	HEKI5	1.76	2.051	0.65	0.43	10.22
18	HEKI6	1.93	2.149	0.32	0.049	3.91
19	HEKI9	1.91	1.977	0.54	0.30	8.90
20	HEKI10	3.12	2.770	0.44	0.19	7.40
21	HEKI11	2.13	2.155	0.39	0.15	6.64
22	HEKI12	2.83	2.975	0.40	0.16	6.82
23	FM2	3.58	3.097	0.49	0.24	7.75
24	FM3	4.11	3.198	0.51	0.26	7.52
25	FM6	5.34	3.403	0.73	0.54	9.12
26	FM7	4.57	3.276	0.78	0.61	9.32
27	FM8	4.28	3.310	0.70	0.49	8.91
28	FM9	4.51	3.083	0.58	0.34	8.13

Şekil 2’de ÖZY-KT ölçeğinin uyarlama sürecinde ikinci düzey Doğrulayıcı Faktör Analizinin 2. aşamasındaki kalan ifadeye dair yapı geçerliliği ve standart faktör yüklerinin nihai hali sunulmuştur.

Şekil-2

İkinci Düzey Çok Faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Standart Faktör Yükleri (İkinci Aşama)

Not: OZYIKICI= ÖZY-KYT Ölçeği; GB= Güvensiz Bağlanma alt boyutu; HEKI= Hak edilen kendilik imajı; FM= Fedakâr mizaç alt boyutu.

Tüm bu süreç ile Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) orijinal formunda 35 ifadeli yapısı Türk kültürüne 7 ifade çıkartılarak 28 ifade ile yapı geçerliliği sağlanmıştır. Ayrıca, Şekil 2’de ki gösterim, yapı geçerliliğinin nihai halini özetlemektedir.

Yapı geçerliliği sağlanan ölçme aracı için bu aşamadan sonra ölçme aracının tamamına yönelik iç geçerlilik analizi uygulanmıştır. İç geçerlilik analizi, örneklem grubu içerisinde %27’lik alt ve üst grup karşılaştırması esas alınarak yapılmıştır. Söz konusu karşılaştırma bağımsız örneklem t testi aracılığı ile incelenmiştir (Büyüköztürk, 2011: 168). Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğinden (ÖZY-KT) alınan puanlar küçükten büyüğe doğru sıralanmış, örneklemin %27’sinin 111 katılımcı olduğu belirlenmiştir. İç geçerliliğe dair bulgular tablo 6’da sunulmuştur.

Güvenirlilik Çalışması Bulguları

Tablo 8. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine (ÖZY-KT) İlişkin İç Geçerlilik Bulguları

Gruplar (%27)	n	$\bar{X}$	Standart Sapma	t	p
Alt Grup	111	3.08	0.581	-41.763	.000
Üst Grup	111	9.29	1.016		

Not: n= 412.

Tablo 8’deki sonuçlara göre %27’lik alt ve üst grup olarak iki ayrı gruba ayrılan örneklemin ölçekten en düşük puan alanlar ile en yüksek puan alanlar arasında bağımsız örneklem t testi sonuçları açısından $p < 0.000$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuca göre, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğinden en düşük puan alanlar ile en yüksek puanı alanlar arasında doğru bir

şekilde ayırım olduğu başka bir ifadeyle iç geçerliliğin sağlandığı ifade edilebilir (Büyüköztürk,Ş. (2011).

ÖZY-KT'nin yapı geçerliliği sağlandıktan sonra, boyutlar ve ölçme aracının tamamı için “Cronbach Alpha” güvenilirlik katsayı hesaplaması ile iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Ölçme aracının uyarılama aşamaları öncesi ve sonrasında yapı güvenilirliklerinde meydana gelen değişimler oluşmuştur. Bu kapsamda Türk kültürüne uyarlanan Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin uyarılama aşaması sonrası boyutlara dair iç güvenilirlik katsayılarında artış olduğu gözlemlenmiştir. Elde edilen bu değerler, kabul edilebilir düzeyde olduğu ifade edilmektedir. İç tutarlılık katsayı hesaplamalarına dair sonuçlar tablo 8'de özetlenmiştir.

Tablo 9. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine (ÖZY-KT) İlişkin Güvenirlilik Katsayıları

	<i>DFA öncesi ifade sayısı</i>	<i>Cronbach Alpha Değeri</i>	<i>DFA sonrası ifade sayısı</i>	<i>Cronbach Alpha değeri</i>
Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği	35	0.864	28	0.877
Güvensiz Bağlanma Alt Boyutu	14	0.865	13	0.891
Hak Edilen Kendilik İmajı Alt Boyutu	12	0.686	9	0.752
Fedakâr Mizaç Alt Boyutu	9	0.752	6	0.796

Güvenirlilik analizlerine dair ölçeğin son hali iki yarı test tutarlığı ile test tekrar testi yapılmıştır. İki yarı test tutarlığı, 412 kişilik örneklem iki yarım halinde ayrılmıştır. Söz konusu ayırmda, ilk yarım ölçeğin tek numaralı ifadelerinde yer alan katılımcıları oluştururken, ikinci yarım da ölçeğin çift numaralı ifadelerinde yer alan katılımcılarından oluşmaktadır. Her iki yarım da da katılımcıların vermiş oldukları cevaplar arasında pearson korelasyon (r) değeri esas alınmıştır. Test tekrar test için

ise çalışmanın evrenini oluşturan 18 yaş üstü bireylerden seçkisiz olarak belirlenmiş olan toplam 60 kişiye, dört hafta ara ile yapı ve iç geçerliliği sağlanmış olan 28 ifadeli Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği form halinde uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 10. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine (ÖZY-KT) İlişkin İki Yarı Test Tutarlılığı

Yarım	n	x	ss	r	r ²	p	Cronbach α
İlk Yarım	412	5.26	1.972	0.759	0.576	0.010	0.877
İkinci Yarım		7.21	1.366				

Tablo 10’daki sonuçlara göre, ölçeğin iki yarısı arasında orta düzeyde, olumlu yönde ve $p < 0.01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu kanıt doğrultusunda, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği’nin iki yarı tutarlılığının sağlandığı ifade edilebilir. Öte yandan, test tekrar test uygulaması için seçkisiz olarak belirlenmiş 60 katılımcıdan elde edilen verilerin analizi sonucunda korelasyon katsayısı $r = 0.790$ ($p < 0.001$) olarak hesaplanmıştır. Elde edilen tüm bulgularla, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği’nin yeterli düzeyde güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Korelasyon Analizi Bulguları

Özyıkıcı kişilerarası tarz ölçeğinin geçerleme ve güvenilirlik analizlerinden sonra faktörler arası ilişkilerin ne düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı olup olmadıklarını test edilerek korelasyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon analizi faktör grupları arasındaki ilişkinin önemini, yönünü ayrıca derecesini inceleyen istatistiksel bir analiz yöntemidir. “r” ile ifade edilen korelasyon değeri, +1 ile -1 arasında bir değer almakta olup +1’e yaklaştıkça ilişkinin yönü pozitif, -1’e yaklaştıkça söz konusu yön negatif olmaktadır. Normal dağılıma sahip, aralıklal ve oransal bir ölçüm modeline başvurulduğu için bu çalışma da Pearson korelasyon analizi katsayı değeri esas alınmıştır (Kanbay ve Yalap, 2022). Korelasyon analizi neticesinde elde edilen sonuçlar tablo 11’de özetlenmiştir.

Tablo 11. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğine (ÖZY-KT) İlişkin Boyutlar Arası, Puan Ortalamaları ve Korelasyon Analizi Bulguları

	$\bar{X}$	SS	Çarpıklık	Basıklık	1	2	3
1 Özyıkıcı kişilerarası Tarz	3.55	1.24 2	0.594	0.292	-		
2 Güvensiz Bağlanma	3.60	1.90 7	0.783	-0.126	0.811 **	-	
3 Hak Edilen Kendilik İmajı	2.46	1.25 6	0.714	0.618	0.542 **	0.277**	-
4 Fedakâr Mizaç	4.60	1.81 9	0.210	-0.514	0.834 **	0.480**	0.199**

Not: $n = 412$; ** $p < 0.01$

Örneklemin, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) ölçme aracına yönelik tutumları ile alt boyutlardan sırasıyla Güvensiz Bağlanma ($r = 0.811$; $p < .01$), Hak Edilen Kendilik İmajı ($r = 0.542$; $p < .01$) ve Fedakâr Mizaç ($r = 0.834$; $p < .01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler saptanmıştır. Ayrıca Güvensiz Bağlanma alt boyutu ile hak edilen kendilik mizacı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ($r = 0.277$; $p < .01$) ilişki saptanmıştır. ÖZY-KT ölçeğinin Hak Edilen Kendilik İmajı alt boyutu ile Fedakâr Mizaç alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde $r = 0.480$; $p < .01$) bir ilişki saptanmıştır.

Son olarak ÖZY-KT ölçeğinin puan ortalamaları ile katılımcıların sosyo-demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, medeni durum vb.) arasında karşılaştırma testleri yapılmıştır. Söz konusu testler non-parametrik testler kapsamında değerlendirilmekte olup bağımsız değişkenin kategorik yapısına göre uygun analizler tercih edilmiştir. Buna göre iki kategorili (cinsiyet gibi) değişkenler ile ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi ile ele alınırken, en az üç ve daha fazla kategoriye sahip (eğitim gibi) değişkenlere yönelik tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tercih edilmiştir (Kanbay ve Yalap, 2022).

Tablo 12. Örneklem Cinsiyet ve Medeni Durum Dağılımları ile ÖZY-KT Ölçeği ve Alt boyutları Olan Bağımsız Örneklem t – Tesi Bulguları

	<i>Cinsiyet</i>	N	$\bar{X}$	SS	F	t	p																																																																												
ÖZY-KT	Kadın	229	3.48	1.43 4	1.442	-0.026	0.93 6																																																																												
	Erkek	183	3.49	1.30 2				GB	Kadın	229	3.81	1.95 9	3.760	2.520	0.01 2	Erkek	183	3.34	1.81 0	HEKI	Kadın	229	2.23	1.26 5	0.040	-4.124	0.00 0	Erkek	183	2.74	1.18 9	FM	Kadın	229	4.40	2.44 4	7.066	0.089	0.92 9	Erkek	183	4.38	2.05 5		<i>Medeni Durumu</i>	N	$\bar{X}$	SS	F	t	p	ÖZY-KT	Bekar	253	3.63	1.45 7	6.773	2.817	0.00 5	Evli	159	3.25	1.20 3	GB	Bekar	253	3.97	1.97 2	10.60 1	5.406	0.00 0	Evli	159	3.00	1.63 5	HEKI	Bekar	253	2.43	1.32 2	0.349	-0.562	0.57 4
GB	Kadın	229	3.81	1.95 9	3.760	2.520	0.01 2																																																																												
	Erkek	183	3.34	1.81 0				HEKI	Kadın	229	2.23	1.26 5	0.040	-4.124	0.00 0	Erkek	183	2.74	1.18 9	FM	Kadın	229	4.40	2.44 4	7.066	0.089	0.92 9	Erkek	183	4.38	2.05 5		<i>Medeni Durumu</i>	N	$\bar{X}$	SS	F	t	p	ÖZY-KT	Bekar	253	3.63	1.45 7	6.773	2.817	0.00 5	Evli	159	3.25	1.20 3	GB	Bekar	253	3.97	1.97 2	10.60 1	5.406	0.00 0	Evli	159	3.00	1.63 5	HEKI	Bekar	253	2.43	1.32 2	0.349	-0.562	0.57 4	Evli	159	2.50	1.14 4								
HEKI	Kadın	229	2.23	1.26 5	0.040	-4.124	0.00 0																																																																												
	Erkek	183	2.74	1.18 9				FM	Kadın	229	4.40	2.44 4	7.066	0.089	0.92 9	Erkek	183	4.38	2.05 5		<i>Medeni Durumu</i>	N	$\bar{X}$	SS	F	t	p	ÖZY-KT	Bekar	253	3.63	1.45 7	6.773	2.817	0.00 5	Evli	159	3.25	1.20 3	GB	Bekar	253	3.97	1.97 2	10.60 1	5.406	0.00 0	Evli	159	3.00	1.63 5	HEKI	Bekar	253	2.43	1.32 2	0.349	-0.562	0.57 4	Evli	159	2.50	1.14 4																				
FM	Kadın	229	4.40	2.44 4	7.066	0.089	0.92 9																																																																												
	Erkek	183	4.38	2.05 5					<i>Medeni Durumu</i>	N	$\bar{X}$	SS	F	t	p	ÖZY-KT	Bekar	253	3.63	1.45 7	6.773	2.817	0.00 5	Evli	159	3.25	1.20 3	GB	Bekar	253	3.97	1.97 2	10.60 1	5.406	0.00 0	Evli	159	3.00	1.63 5	HEKI	Bekar	253	2.43	1.32 2	0.349	-0.562	0.57 4	Evli	159	2.50	1.14 4																																
	<i>Medeni Durumu</i>	N	$\bar{X}$	SS	F	t	p																																																																												
ÖZY-KT	Bekar	253	3.63	1.45 7	6.773	2.817	0.00 5																																																																												
	Evli	159	3.25	1.20 3				GB	Bekar	253	3.97	1.97 2	10.60 1	5.406	0.00 0	Evli	159	3.00	1.63 5	HEKI	Bekar	253	2.43	1.32 2	0.349	-0.562	0.57 4	Evli	159	2.50	1.14 4																																																				
GB	Bekar	253	3.97	1.97 2	10.60 1	5.406	0.00 0																																																																												
	Evli	159	3.00	1.63 5				HEKI	Bekar	253	2.43	1.32 2	0.349	-0.562	0.57 4	Evli	159	2.50	1.14 4																																																																
HEKI	Bekar	253	2.43	1.32 2	0.349	-0.562	0.57 4																																																																												
	Evli	159	2.50	1.14 4																																																																															

FM	Bekar	253	4.48	2.40	4.546	0.987	0.32
	Evli	159	4.26	2.06			
				4			4

Not: OZYIKICI= ÖZY-KYT Ölçeği; GB= Güvensiz Bağlanma alt boyutu; HEKI= Hak Edilen Kendilik İmajı; FM= Fedakâr Mizaç alt boyutu; n= 412; p<0.01.

Tablo 12’de araştırma örnekleminin sosyo-demografik karakterlerinden olan cinsiyet dağılımları ve Medeni durumları ile ÖZY-KT ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları ile olan karşılaştırmalarına dair bağımsız örneklem t testi bulguları verilmiştir. Cinsiyet kategorilerinden 10’unun altında olan kategori (Belirtmek istemiyor) ve medeni durum kategorilerinden 10’un altında olan kategori (Boşanmış) dahil edilmemiştir.

Tablo 12’deki sonuçlara göre, katılımcıların Güvensiz Bağlanma ve Hak Edilen Kendilik İmajı alt boyutlarından aldıkları puanlarının ortalaması ile cinsiyet dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre, Güvensiz Bağlanma düzeyi ile katılımcıların cinsiyet dağılımları arasında kadınlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilirken $t= 2.520$; $p<0.012$), Hak Edilen Kendilik İmajı açısından erkek katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t=-4.124$; $p<0.000$). Öte yandan, örneklemin medeni durumları ile ÖZY-KT ölçeğinin genel puan ortalaması ile alt boyutlardan güvensiz bağlanma puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre, evli olan katılımcılar ile bekar olan katılımcılar arasında bekar olanların lehine hem ÖZY-KT ölçeğinin genel puan ortalamalarından ($t= 2.817$; $p<0.005$) hem de alt boyutlardan güvensiz bağlanma puan ortalamaları arasında ($t= 5.406$; $p<0.000$) istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmaktadır.

Tablo 12’de örneklemin yaş dağılımları ve ÖZY-KT ölçeği ve alt boyutlarına dair tek yönlü varyans analizi bulguları sunulmuştur. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA), bağımlı değişkenin bir tane ancak en az üç ve daha fazla kategoriden oluştuğu, bağımsız değişken sayısının ise bir veya daha fazla olabileceği varsayımına dayanmaktadır (Kanbay ve Yalap, 2022). ANOVA analizi sonuçlarına göre, katılımcıların sosyodemografik özelliklerinden sadece yaş dağılımları ve eğitim

durumları açısından Güvensiz Bağlanma arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu farkların hangi gruplar arasında gerçekleştiğini tespit etmek için Post-hoc testlerinde Tukey-HSD yöntemi tercih edilmiştir. Ayrıca, katılımcıların eğitim gruplandırılması, “1-İlköğretim, 2- Lise, 3- Üniversite ve 4- Lisansüstü” olarak yeniden revize edilmiştir.

Tablo 13. Örneklemin Yaş Dağılımları ve Medeni Durum Durumları ile ÖZY-KT Ölçeği ve Alt boyutlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Bulguları

	<i>Yaş Dağılımı</i>	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey - HSD
ÖZY-KT	18-25 yaş	13 9	3.57	1.458			
	26-33 yaş	12 3	3.57	1.285	0.9 57	0.4 13	-
	33-41 yaş	48	3.45	1.239			
	42 yaş ve üzeri	10 2	3.30	1.422			
GB	18-25 yaş	13 9	3.57	1.458			
	26-33 yaş	12 3	3.57	1.285	4.8 11	0.0 03	18-25 ve 42 yaş ve üzeri MD (0.893*)
	33-41 yaş	48	3.45	1.239			
	42 yaş ve üzeri	10 2	3.30	1.422			
HEKI	18-25 yaş	13 9	3.57	1.458			
	26-33 yaş	12 3	3.57	1.285	1.1 34	0.3 35	-
	33-41 yaş	48	3.45	1.239			
	42 yaş ve üzeri	10 2	3.30	1.422			
FM	18-25 yaş	13 9	3.57	1.458			
	26-33 yaş	12 3	3.57	1.285	0.9 27	0.4 38	-
	33-41 yaş	48	3.45	1.239			

		10	3.30	1.422			
	42 yaş ve üzeri	2					
	<i>Eğitim Durumu</i>	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey - HSD
ÖZY-KT	İlköğretim	13	3.54	1.499			
	Lise	67	3.30	1.309	0.4	0.6	
	Üniversite	23	3.51	1.410	78	98	-
	Lisansüstü	9					
GB	İlköğretim	13	3.54	1.499			
	Lise	67	3.30	1.309	2.3	0.0	<i>Lise ve Lisans üstü</i>
	Üniversite	23	3.51	1.410	95	28	<i>MD (-0.803*)</i>
	Lisansüstü	9					
HEKI	İlköğretim	13	3.54	1.499			
	Lise	67	3.30	1.309	1.1	0.3	
	Üniversite	23	3.51	1.410	77	18	-
	Lisansüstü	9					
FM	İlköğretim	13	3.54	1.499			
	Lise	67	3.30	1.309	0.5	0.6	
	Üniversite	23	3.51	1.411	64	39	-
	Lisansüstü	9					

Not: **OZYKICI**= ÖZY-KYT Ölçeği; **GB**= Güvensiz Bağlanma alt boyutu; **HEKI**= Hak Edilen Kendilik İmajı; **FM**= Fedakâr Mizaç alt boyutu; **MD**= Mean difference (ortalama fark); $n = 412$; $p < 0.01$.

Tablo 13'teki sonuçlara göre, 18-25 yaş arası katılımcılar ile 42 yaş ve üzeri katılımcılar arasında güvensiz bağlanma alt boyutları açısından 18-25 yaş arası katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($F = 4.811$, $p < 0.003$). Öte yandan, lise düzeyi eğitim gören katılımcılar ile lisansüstü eğitimini

tamamlayan katılımcılar arasında güvensiz bağlanma açısından lisansüstü eğitim gören katılımcılar lehine istatistiksel bir fark saptanmıştır ($F= 2.395$, $p<0.028$).

BÖLÜM V

Tartışma

Özyıkıcı davranışlar, bireyde erteleme, korku, kompulsiyon, obsesyon, kendine acıma, kıskançlık, yoksunluk hissi, öfori, eyleme geçmekten kaçınma şeklinde görülebildiği bilinmektedir. Bu özelliklerin mazoşistik kişilik yapısının bileşenleri olduğu vurgulanmaktadır, (Reich, 1987). Mazoşist kişilik günümüzde kendini yaralayan, kendini engelleyen, kendine acı çektiren, özyıkıcı gibi ele alınmıştır. Alanyazında özyıkıcı kişilik olarak geçmektedir (Atkinson, 2017). Bu çalışmada ilgili kavram “Özyıkıcı Kişilik” olarak ele alınmıştır.

Bireyler, erken dönem olumsuz deneyimlerinden dolayı kendileri hakkında olumsuz görüşler ve seilmeye layık olmadıklarına dair inançlar geliştirirler (Rohner, 1986). Fedakâr mizaç, ilişkilerde girişkenlik eksikliği ve kişinin ihtiyaçlarını arka planda tutmaya odaklanması ile karakterize edilir. (Rohner, vd., 2012). Bu kişiler aynı zamanda düşük benliğe sahiptir ve kötü şeyleri hak ettiklerine dair inançları vardır. İlişkilerinde kendilerini güvende hissetmek için genellikle kötü muameleye müsamaha gösterirler ve ilişkilerini sürdürmek için ihtiyaç ve arzularını feda ederler (Atkinson, 2017). Bu, güvensiz bağlanmaya sahip bireylerin ilişkilerde algılanan terk edilme tehlikesini azaltmak için kullandıkları bir eş tutma mekanizması kullandığı sonucuna varılabilir. Özetle, özyıkıcı kişilerarası tarzın tüm alanları, mevcut çalışmada elde edilen sonuçlarla tutarlı olarak negatif düşünce ve davranışlar ile ortaya çıkmaktadır (Atkinson, 2017).

Kişilerarasılık, kişinin öfori arayışıyla ilgilidir; vicdan, kişinin organize, etkili ve itimat yeteneği ile ilişkilidir; uyum sağlama, bir kişinin empatik ve sosyallik özelliklerine bağlıdır; tecrübe etmeye açıklık ise kişinin yeni deneyimlere açık olma yeteneği ile ilgilidir (McCrae ve Costa, 2003). Özyıkıcı Kişilerarası Tarz, düzensiz bağlanma modelleri, bozulmuş benlik algısı ve kötü muameleleri kabullenme ya da gerçekleştirme eğilimi ile ilişkilendirildiğinde bu sonuçlar beklenmektedir (Atkinson, 2017). Kısaca Özyıkıcı Kişilerarası Tarz, bireylerin benlikleriyle ya da çevresiyle deneyimledikleri sorunların birlikte olumsuz duygu, düşünce ve tutumla ilişkilidir (Gençöz ve Öncül, 2012). Ayrıca nevrotiklik, olumsuz duygular ve duygusal denge kuramama, düşük benlik algısı ile ilişkilendirilmiştir (McCrae ve Costa, 2003).

Katılımcılarda eğitim düzeyi lisans ve lisansüstü olan bireyler daha ihtiyatlı cevaplar vermiştir. Lise, ilköğretim düzeyi öğrenime sahip katılımcılar potansiyel özyıkıcılık örüntülerine daha yatkın oldukları gözlemlenebilir. Kadın bireylerde güvensiz bağlanma örüntüleri daha fazla iken erkek bireylerde hak edilmeyen kendilik imajı öne çıkmaktadır. Araştırma sonucunda erkek katılımcıların hak edilmeyen kendilik imajı puan ortalamasının kızlara göre daha yüksek çıkmasına rağmen kadınlar ve erkekler arasında cinsiyet bağlamında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Atkinson (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Güvensiz Bağlanma veya Hak Edilmeyen Kendilik İmajı kadar güç eksikliğini değerlendirmedeğini yansıtıyor. Bununla birlikte, Fedakâr Mizaç ve Hak Edilmeyen Kendilik İmgesi arasındaki negatif ilişki, kişinin neyi hak ettiğine veya neyi hak etmediğine inanmasını yöneten güçlü duyguların altında yatan biraz ben-merkezci doğayı yansıtıyor olabilir. Tahminlerle tutarlı olarak, Güvensiz Bağlanma, diğer ölçekler göstermezken, Tanıma ile önemli bir pozitif ilişki sergilemiştir. Dikkat, onay ve övgüye yanıt verme olarak tanımlanmıştır.

Bekar bireylerde Özyıkıcılık ve Güvensiz Bağlanma puanları evli bireylere göre anlamlı farklar gözlemlenmiştir.

Katılımcılardan erken erişkinlikte olan bireyler (18-24 yaş) Güvensiz Bağlanma ve Özyıkıcılık potansiyelleri, ileri erişkinlikte olan bireylere (42- ve üzeri) göre daha yüksek değerlere sahip oldukları gözlemlenmiştir. Genç bireyler daha güvensiz bağlanma ve özyıkıcılık eğilimi gösterirken yetişkin bireylerde daha düşük değerlere sahiptir.

Geçerlik güvenilirlik çalışmalarında her iki model de geçerli ve güvenilir bulunmakla birlikte aradaki küçük farklar da her iki modelin lehine ve aleyhine olacak şekilde dağılım göstermiştir. Bu bulgular alanyazınla uyumludur. ÖZ-KT ölçeğinin faktör yapısına ilişkin çalışmalar örneği az görünecek bir yoğunluktadır. Atkinson (2017) gibi araştırmacılara göre ise sorun daha önce yeterli çalışmanın olmayışıdır. Özyıkıcı kavramının incelenmeye açık olduğunu belirtmektedir.

Krafft Ebing'e göre mazoşizm acı çekme ya da zorbalığa maruz kalma istekleriyle belirlenir. Mazoşist kişi bu isteğini çoğunlukla korunma içgüdüğü nedeniyle çoğu kez belirli bir sınırdan tutar. Krafft Ebing mazoşizmin dinamiğinde üç temel bulunduğunu belirtir.

1. Zulüm ve zorbalığa maruz kalma isteği

2. Acı çekme

3. Bazı insanların olağanüstü yoğunlukta cinsel istek göstermeleri ya da birleşme sırasında cinsel isteklerini acı veren uyarılarla pekiştirme gereği duymalarıdır (Sözen, 2013).

Sigmund Freud üç tür mazoşizm tanımlamıştır. Üç türün hepsinin kökeninde yasaklanmış isteklere ilişkin, suçluluk duygularına yönelik geliştirilmiş cezalandırılma eğilimleri yer alır.

1. Erotik mazoşizm: Ölüm içgüdüsünün libidolaşmış bölümüdür. Yıkıcı içgüdünün bir bölümü libidoya dönüşmüştür.

2. Dişilik mazoşizmi: Bu tür mazoşizmde, etkin oedipal isteklerin ürkütücülüğü karşısında gerileme yaşanır. Etkin istekler edilgin eğilimlere dönüştürülerek dişiliğe özgü tutumlar benimsenir.

3. Salt psikolojik mazoşizm: Bu tür mazoşizm de bedensel acıdan çok psikolojik olarak acı çekme, üzüntü duyma isteği vardır. Bu tür cinsellikle ilgili görünmemekle birlikte, altında bastırılmış oedipal istekler, suçluluk duyguları bulunmaktadır (Sözen, 2013).

Bu iki büyük araştırmacının çalışmalarında ortak paydası ölüm içgüdüsü, maruz kalma, zulüm, libido gibi kavramlardır.

Freud bağlanmaya önem gösterirken Krafft ise korunma iç güdüsüne atıfta bulunmaktadır.

Ölçeğimizi oluşturan maddelerin yukarıda bahsi geçen dinamikler çerçevesinde şekillendiği görülmektedir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Alanyazın incelendiğinde Türk kültürüne uyarlanmış ya da geliştirilmiş bir Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği görülmemiştir. Bu nedenle bu çalışma ilk olması açısından önemlidir. Yapılan literatür taramasında Özyıkıcılığın, Kişilerarası Tarz, Güvensiz Bağlanma, Hak Edilmeyen Benlik İmajı ve Fedakâr Mizaç ile olumlu ilişkili olduğu görülmüştür (Atkinson, 2017). Öğrencilerin sosyal başarısı artırılarak birçok ergenlik problemi ile ilgili önlem alınabilir.

Katılımcıların yetişkinler için Özyıkıcı Kişilerarası Tarz düzeylerinin cinsiyet dağılımlarına göre Güvensiz Bağlanma ve Hak Edilen Kendilik İmajı alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ile cinsiyet dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar saptanmıştır. Buna göre, Güvensiz Bağlanma düzeyi ile katılımcıların cinsiyet dağılımları arasında kadın bireyler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilirken Hak Edilen Kendilik İmajı açısından erkek bireyler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır.

Örneklemin, yaş dağılımları incelendiğinde en az %11.6'sını 33-41 yaş arası en yüksek ise %33.7'sini 18-25 yaş arası katılımcıların olduğu saptanmıştır. Örneklemin %55.6'sını kadın bireyler oluştururken, % 44.4'ünü erkek bireyler oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu % 61.4 ile bekar olduklarını belirtirken, % 38.6'sı evli olduklarını ifade etmişlerdir. 10 kişi %2.4 ise boşandığını belirtmiştir. Son olarak, örneklemin eğitim durumu incelendiğinde bireylerin %58.0 ile yarısından daha fazlası bir üniversiteden mezun olduklarını belirtirken, en az %0.7 ile bir ortaokuldan mezun olduklarını ifade etmişlerdir.

Örneklemin medeni durumları ile ÖZY-KT ölçeğinin genel puan ortalaması ile alt boyutlardan Güvensiz Bağlanma puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar saptanmıştır. Buna göre, evli olan katılımcılar ile bekar olan katılımcılar arasında bekar olanların lehine hem ÖZY-KT ölçeğinin genel puan ortalamalarından hem de alt boyutlardan Güvensiz Bağlanma puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmaktadır.

Katılımcıların Güvensiz Bağlanma ve Hak Edilen Kendilik İmajı alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları ile cinsiyet dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre, Güvensiz Bağlanma düzeyi ile katılımcıların cinsiyet dağılımları arasında kadınlar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilirken Hak Edilen Kendilik İmajı açısından erkek katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir

Katılımcıların yetişkinler için için Özyıkıcı Kişilerarası Tarz düzeylerinin eğitim durumlarına göre lise düzeyi eğitim gören katılımcılar ile lisansüstü eğitimini tamamlayan katılımcılar arasında güvensiz bağlanma açısından lisansüstü eğitim gören katılımcılar lehine istatistiksel bir fark tespit edilmiştir.

Katılımcıların yetişkinler için için Özyıkıcı Kişilerarası Tarz düzeylerinin yaş durumları olarak 18-25 yaş arası katılımcılar ile 42 yaş ve üzeri katılımcılar arasında güvensiz bağlanma alt boyutları açısından 18-25 yaş arası katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Örneklemin, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) ölçme aracına yönelik tutumları ile alt boyutlardan sırasıyla Güvensiz Bağlanma, Hak Edilen Kendilik İmajı ve Fedakâr Mizaç arasında istatistiksel anlamda anlamlı ve olumlu yönlü ilişki saptanmıştır. Ayrıca Güvensiz Bağlanma alt boyutu ile hak edilen kendilik mizacı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu yönde ilişki tespit edilmiştir. Son olarak ÖZY-KT ölçeğinin Hak Edilen Kendilik İmajı alt boyutu ile Fedakâr Mizaç alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde bir ilişki saptanmıştır.

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin (SELF-DISS) çalışma grubunun normal popülasyonu en az temsil etmesi düşünülen, 354 katılımcıdan oluşması, daha sonra ölçüm, geçerlilik ve güvenilirlik boyutunda sağlıklı sonuçlar alabilmek için bu sayı 412 katılımcıya çıkarılmıştır.

Yapılan uyarlama çalışmasında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucu bazı maddelerin gerekli madde faktör yükünün altında oldukları gözlemlenmiş ve analiz sonucu ölçekten çıkartılmışlardır. Uyarlama çalışmasında Güvensiz Bağlanma alt boyutuna dahil "*İlişkilerimde kendimi güvende hissediyorum.*" maddesi ile Hak

Edilmeyen Kendilik İmajı alt boyutuna dahil “İlişkilerimden pek zevk almıyorum çünkü bunu hak ettiğimi düşünmüyorum.” maddesi olarak saptanmıştır. Oluşturulan uyarlama çalışmasında Doğrulayıcı Faktör Analizine (DFA) dair t değerleri sonuçları birinci aşama olarak, Hak Edilmeyen Kendilik İmajı alt boyutunun 4. ifadesi, 7. İfadesi ve 8. 3İfadelerinin t değerleri 2’nin altında olduğu için modelden çıkartılmıştır. Ayrıca, Güvensiz Bağlanma alt boyutunun 13. İfadesi ile Fedakâr Mizaç alt boyutunun 1. İfadesi, 3. İfadesi ve 4. İfadesi gerek t değeri gerekse standart faktör yükü gerekli değerleri sağlamadığı için modelden çıkartılmıştır. Bu kapsamda Doğrulayıcı Faktör Analizi için uygulanan birinci aşamada modelden toplam 7 ifade elemine edilip ikinci aşamada model, kalan ifadelerle test edilmiştir. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği’nin yeterli düzeyde güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. AFA ve DFA analizleri sonucunda, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği Türkçe Formunun uygulandığı örneklem grubunda güvenilir ve geçerli olduğu bulgusuna varılmıştır. KMO .897 ve Barlett testi χ^2 değeri ise 4048,868 ($p < 0.001$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliği incelendiğinde verilere göre toplam varyansın %75,64’ünü açıklayan üç boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Bu araştırmada AFA analizinde madde-faktör yapısı saptanmış devamında doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile model uyumu testi uygulanmıştır.

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğinin üç alt boyutlu yapısının doğrulandığı tasdiklenmiştir. Bu araştırmada güvenilirlik analizi için ölçeğin ve her boyutun iç tutarlılığına, Cronbach Alpha değerine bakılmıştır. Ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısı 0.877 olarak hesaplanırken ölçeğin Güvensiz Bağlanma alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .891, Hak Edilen Kendilik Algısı alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .752 ve Fedakâr Mizaç alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı .796 olarak bulunmuştur. Öte yandan, test tekrar test uygulaması için seçkisiz olarak belirlenmiş ek 60 katılımcıdan elde edilen verilerin analizi sonucunda korelasyon katsayısı $r = 0.790$ ($p < 0.001$) olarak hesaplanmıştır. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (ÖZY-KT) ölçme aracına yönelik tutumları ile alt boyutlardan sırasıyla Güvensiz Bağlanma ($r = 0.811$; $p < .01$), Hak Edilen Kendilik İmajı ($r = 0.542$; $p < .01$) ve Fedakâr Mizaç ($r = 0.834$; $p < .01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu yönde ilişkiler saptanmıştır.

Test-tekrar test güvenilirliği ve iki yarı test tutarlılığı dahil olmak üzere ölçeğin geneline ve alt ölçeklerine dair ek 60 kişiye ulaşılarak güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği (SELF-DİSS)’in Türkçe uyarlama

çalışmasının güvenilirlik analizleri ve ölçeğin orijinal güvenilirlik analizleriyle karşılaştırıldığında, toplam ölçek Hak Edilmeyen Kendilik İmajı ve Güvensiz Bağlanma alt ölçekleri için biraz daha düşük Cronbach Alpha değerleri ortaya koymuştur. Bu sonuçlar özyıkıcı modellerin kararlılığının iki hafta boyunca yüksek olduğunu göstermektedir.

KMO değerinin 1'e yakın, küresellik testine dair Barlet's testine ait X^2 değerinin ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular veri setinin örneklem yeterliğini karşıladığını ve faktör gruplandırma için uygun olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin orijinal halindeki 3 faktörlü yapısının test edilmesi için maddelerin hangi faktörde yer aldığını belirlemek amacıyla yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi sonucu bazı maddelerin gerekli madde faktör yükünün altında oldukları gözlemlenmiş ve analiz sonucu ölçekten çıkartılmışlardır. Söz konusu ifadeler; Güvensiz Bağlanma faktörüne ait "*İlişkilerimde kendimi güvende hissediyorum.*" maddesi ile Hak Edilmeyen Kendilik İmajı faktörüne ait "*İlişkilerimden pek zevk almıyorum çünkü bunu hak ettiğimi düşünmüyorum.*" maddesi olarak tespit edilmiştir. Yapılan tüm bu işlemler sonucu 33 maddeden oluşan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu yapının açıkladığı varyans miktarı ise anlamlılık düzeyinde %75.64 olarak hesaplanmıştır.

Sonuçlara göre %27'lik alt ve üst grup olarak iki ayrı gruba ayrılan örneklemin ölçekten en düşük puan alanlar ile en yüksek puan alanlar arasında bağımsız örneklem t testi sonuçları açısından istatistiksel anlamda anlamlı bir fark saptanmıştır. Sonuca göre, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğinden en düşük puan alanlar ile en yüksek puan alanlar arasında doğru bir şekilde ayırım olduğu başka bir ifadeyle iç geçerliliğin sağlandığı ifade edilebilir.

Diğer bir sonuca göre, ölçeğin iki yarısı arasında normal düzeyde, olumlu yönlü ve istatistiksel anlamda anlamlı ilişki saptanmıştır. Bu kanıt doğrultusunda, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin iki yarı tutarlılığının sağlandığı ifade edilebilir. Öte yandan, test tekrar test uygulaması için seçkisiz olarak belirlenmiş 60 katılımcıdan elde edilen verilerin analizi sonucunda korelasyon katsayısı $r= 0.790$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen tüm bulgularla, Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin yeterli düzeyde güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Son olarak AFA verileri sonrası 2 ve DFA verileri sonrası 7 soru çıkarılmıştır. Ölçek orijinal formu 35 sorudan oluşurken Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması sonunda nihai soru sayısı 26 olarak belirlenmiştir. Toplam 9 soru çıkartılarak son halini almıştır.

Öneriler

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırmacılar tarafından yapılacak yeni çalışmalarda bu faktörlerin belirlenmesinin özyıkıcılığa yönelik daha etkili önleyici müdahalelerin geliştirilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca gerçekleştirilecek olan yeni çalışmalara yönelik olarak şu önerilerde de bulunabilir:

Evrenin genişletilmesi: Bu araştırma 2022-2023 yılları arasında Türkiye ve KKTC’de 18 yaş ve üstü 412 birey ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın daha da geniş bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmesi ile daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

Farklı yaş gruplarına odaklanmak: Bu çalışmada 18 yaş ve üzeri bireyler çalışılmıştır. Farklı yaş gruplarına odaklanarak farklı sonuçlar elde edilebilir.

Daha uzun süreli bir araştırma yapmak: Bu araştırma kısa süreli bir çalışmadır. Daha uzun süreli bir araştırma yaparak sonuçların daha sağlam olması sağlanabilir.

Klinisyenlere Yönelik Öneriler

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeğinin psikologlara ve alandaki tüm uzmanlara yol göstereceği tahmin edilmektedir. Psikoterapilerde, bireysel, grup terapilerinde, rehberlik ve danışmanlık alanlarında ölçek kullanılabilir. Bu durumda, klinik uygulayıcılar için aşağıdaki önerileri sunabilir.

Özyıkıcılık konusunda farkındalığı artırma: Katılımcılarınızın özyıkım düzeyleri ve farkındalık düzeylerinin artması, Özyıkıcılık sorunu yaşama olasılıklarını indirgenebilir. Klinik uygulayıcılar olarak, özyıkıcılık ve kişilerarası tarz konusunda bilgi ve farkındalık oluşturmak için seminerler, eğitimler ve vaka analizi düzenlenebilir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Ölçek uygulanışı konusunda uygulayıcılara öneriler olarak:

Ters maddelerin olduğu, soru kalıp yanlarında (R) olarak gösterilmiştir. Ölçekte toplamda 3 ters maddede yer almaktadır. Bu maddeler uygulacı tarafından biliniyor olması gerekmektedir. Bu maddeler Güvensiz Bağlanma alt boyutunda yer alan “İlişkilerimde kendimi güvende hissediyorum” , Hak Edilmeyen Kendilik İmajı alt boyutunda ise “ Mutlu ilişkileri hak ediyorum” ve “Ben değerli bir insanım” maddeleridir. Ölçeğin sağlıklı bireyler üzerinde uygulanması fark edilmemiş olan psikopatolojileri, eğilimleri açığa çıkarma potansiyeline sahiptir. Patolojik bireylerde özyıkıcı kişiliğe dair ipuçları barındırabilmektedir. Dikkat edilmesi gerekenler ise soruların anlaşılır şekilde okunması ve anlamadıkları soruları uygulayıcı tarafından anlatılması daha sağlıklı sonuçlar doğurabilir.

İlerideki Yapılması Muhtemel Çalışmalara Yönelik Öneriler

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği orijinal formunda yaş sınırlaması bulunmamakla beraber Atkinson (2017), 18-74 yaş arası katılımcılara uygulanmıştır. Türkçeye uyarlanan bu çalışmada 18-42 yaş ve üzeri bireylere uygulanmıştır. 18 yaş altı için ölçeğin uygunladığına dair bulguya rastlanılmamıştır. 18 altındaki bireylere uygulanabilirliği test edilmeli geçerliliği ve güvenirliliği ölçülmelidir. Verilerin yeterli olması durumunda alanyazına kazandırılmış önemli bir çalışma olacağı öngörülmektedir.

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği Türkçe formunun kullanılacağı araştırmalardan derlenecek veri setleri ile meta analizlerin yapılması ve yabancı dillerdeki meta analizlerle karşılaştırılması da bir başka araştırılması gereken konudur.

Yurtdışındaki örneklerde sıklıkla rastlanan ancak ülkemizde nadir olan bir araştırma konusu olarak; klinik popülasyonda ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesine dair çalışmalar da klinisyenlere yeni bir araç sunmanın dışında ölçeğin geçerliliği konusunda daha güçlü verilere ulaşmayı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2000). *Tanı ölçütleri başvuru el kitabı (4. baskı)*. Washington, DC: Author
- Atkinson, B. E. (2017). The SELF-DISS: A Comprehensive Measure of Self-Defeating Interpersonal Style.
- Bandura, A. (1969). *Principles of Behavior Modification*. USA: Holt, Rinehart and Winston, Inc. s. 45-48.
- Békés, V., Perry, J. C., & Robertson, B. M. (2018). Psychological masochism: A systematic review of the literature on conflicts, defenses, and motives. *Psychotherapy Research*, 28(3), 470-483.
- Bentler, P.M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: *Causal modeling*. *Annual Review of Psychology*, 31, 419-456.
- Bentler, P.M., & Bonett, D.G. (1980). *Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures*. *Psychological Bulletin*, 88, 588-606.
- Birtchnell, J. (1993). *How Humans Relate: A new interpersonal theory*. UK: Psychology Press.
- Bourdin, D. (2022). Masochism. *The International Journal of Psychoanalysis*, 103(6), 1073-1088.
- Bronstein, C. (2022). Reflections on masochism: An introduction. *The International Journal of Psychoanalysis*, 103(6), 1025-1037.

- Browne, M. W. & Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of assessing model fit*. K. A. Bollen J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (ss. 136-162). Beverly Hills, CA: Sage.
- Buren, A. V., Nowicki, S. (1997). Awareness of interpersonal style and Self-evaluation. *The Journal of Social Psychology*, 137 (4). 429-434.
- Büyüköztürk,Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Byrne, B.M., & Campbell, T.L. (1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalence measurement and theoretical structure: *A look beneath the surface*. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, 555-574.
- Chorney, L. A. (1997). Self-defeating beliefs and stress in teachers.
- Cooley, C. H. (1968). *"The Social Self: On the Meanings of "I" "*. C. Gordon ve K. J. Gergen (Editör). *The Self in Social Interaction*. USA: John Wiley & Sons, Inc. s. 87-91.
- Çakıcı, M., Çakıcı, E., ve Subaşı, B. (2001). KKTC ortaokul öğrencileri arasında madde kullanım yaygınlığı. 8. *Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi Bilimsel Çalışmaları (28-31 Mayıs 2001, Lefkoşa)*, 176, 182.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. 3.Baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Durat, G., Atmaca, G., Tarsuslu, B., Atilla, E. Erol., (2020). Ruhsal Bozukluğu Olan Bireye Sahip Ailelerin Psikolojik Dayanma Güçleri İle Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3), 519-527.

Erdemir, E. (2018). Yönetim araştırmalarında ölçek kullanımı. *Yönetim ve Organizasyon Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 5-32.

Erkuş, A. (2011). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). *Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics*. *Journal of marketing research*, 382- 388.

Gençöz, T., & Öncül, Ö. (2012). Examination of personality characteristics in a Turkish Sample: Development of Basic Personality Traits Inventory. *Journal of General Psychology*, 139(3), 194–2216.

Giddens, A. (2000). *Sosyoloji* (1. baskı). (Hızr. Hüseyin Özel ve Cemal Güzel). Ankara: Ayraç Yayınları.

Goulston, K. & Goldberg, P. (2001). *Kendi yolunuzdan çekilin: Özyıkıcı davranışları alt etme yolları*. (Çelik, B. & Özyayla, İ, Çev.). Sistem Yayınları.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem-analiz*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Golovacheva, I., Stroeve, A., Zhuravlev, M., & de Mauny, P. (2018, June). An invitation to mathematical modelling of artistic space in literary criticism: Masochism reconsidered. In *Mathematics as a Bridge Between the Disciplines: Proceedings of MACAS Symposium* (Vol. 27, pp. 125-140).
- Gorsuch, R. L. (1997). Exploratory factor analysis: Its role in item analysis. *Journal of personality assessment*, 68(3), 532-560.
- Greengross, G., & Miller, G. F. (2008). Dissing oneself versus dissing rivals: Effects of status, personality, and sex on the short-term and long-term attractiveness of self-deprecating and other-deprecating humor. *Evolutionary psychology*, 6(3), 147470490800600303.
- Hendrickx, D. (2017). *Freud and Lacan on fetishism and masochism/sadism as paradigms of perversion* (Doctoral dissertation, Ghent University).
- Howard, E. R., Sugarman, J., Christian, D., Lindholm-Leary, K. J., & Rogers, D. (2007). *Guiding principles for dual language education*. Washington, DC: Center for Applied Linguistics.
- Hyer, S. E., Rieder, R. O., Williams, J. B., Spitzer, R. L., Hendler, J., & Lyons, M. (1988). The Personality Diagnostic Questionnaire: development and preliminary results. *Journal of Personality Disorders*, 2(3), 229-237.
- Kanbay, Y. ve Yalap, O. (2022). *SPSS ile temel veri analizleri*. Ankara: Akademisyen Kitabevi A.Ş

Karavardar, G. (2011). *Aile işletmelerinde kurumsallaşma yetki devri ve belirsizliğe tolerans*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 157-179.

Keser, E. (2022). Mazoşist Kişilik Özelliklerinin Freud ve Fairbairn'in Kuramları Açısından İncelenmesi: Mazoşizmin Tanımı ve Klinik Görünümü. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 9 (3) , 466-488.

Knack, N., Murphy, L., & Fedoroff, J. P. (2020). Sadism and Masochism. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Clinical, Applied, and Cross-Cultural Research*, 127-131.

Kopetz, C., & Orehek, E. (2015). *When the end justifies the means: Self-defeating behaviors as "rational" and "successful" self-regulation*. *Current Directions in Psychological Science*.

Libet, J. M., Lewinsohn, P. M. (1973). *Concept of Social Skill with Special Reference to the Behaviour of Depressed Persons.*, *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 40. 304-312.

MacCallum, R.C., Widaman K.F., Preacher K.J. & Hong S. (2001) Sample Size in Factor Analysis: The Role of Model Error, *Multivariate Behavioral Research*, 36:4, 611-637.

Malhotra, N. K. (2004). *Marketing Research an Applied Orientation*, 4. Edition, Pearson Prentice Hall, New Jersey.

McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr. (2003). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective* (2nd ed.). Guilford Press.

Meydan, H. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Reich J. (1987). Prevalence of DSM-III-R self-defeating (masochistic) personality disorder in normal and outpatient populations. *The Journal of nervous and mental disease*, 175(1), 52–54.
- Rohner, R. P., Khaleque, A., & Cournoyer, D. E. (2012). Introduction to parental acceptance-rejection theory, methods, evidence, and implications. *Journal of Family Theory & Review*, 2(1), 73-87.
- Rohner, R. P. (1986). *The warmth dimension: Foundations of parental acceptance-rejection theory*. Sage Publications, Inc.
- Sadek, N. (2020). The phenomenology and dynamics of wealth shame: Between moral responsibility and moral masochism. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 68(4), 615-648.
- Schill, T. (1990). A measure of self-defeating personality. *Psychological Reports*, 66(3_suppl), 1343-1346.
- Sözen, D. Ş. (2013). Sadistik ve Mazoşistik Davranışların Cinsel Yönelimler Açısından İncelenmesi, Adli Tıbbi Yaklaşım.
- Subasi, B., Okray, Z., & Cakici, M. (2018). Validity and reliability of Turkish Form of Muscle Dysmorphia Disorder Inventory among elite bodybuilder men/Kas Algisi Bozuklugu Envanteri Turkece Formunun profesyonel erkek sporcularda gecerlilik ve guvenilirliigi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(SI 2), 47-55
- Spitzer, R. L., Williams, J. B., Kass, F., & Davies, M. (2007). National field trial of the DSM-III-R diagnostic criteria for self-defeating personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 146(12), 1561-7.

Sümer, N. (2000). *Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar*. Türk Psikoloji Yazıları. 3(6), 49-74.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson Education.

Tagiuri, R., Petrullo, L. (1958). *Person Perception and Interpersonal Behavior*. US: Stanford University Press.

Özdamar, K. (2017). *Ölçek ve Test Geliştirme Yapısal Eşitlik Modellemesi* (1. Baskı). İstanbul: Nisan Kitabevi.

Ünüvar, H. (2021). *İşte mutluluk ölçeği (İMÖ): Bir ölçek geliştirme çalışması ve beş faktör kişilik özelliklerinin işte mutluluk üzerindeki etkisinde iş yaşam dengesinin aracılık rolü*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü: Tokat.

Worthington, R. L., & Whittaker, T. A. (2006). *Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices*. *The counseling psychologist*, 34(6), 806-838.

Yılmaz, Y., Sizer, L. ve Aslan, S. (2021). *Sosyal Bilimlerde Güncel Araştırmalar*. Astana Yayınları.

Ekler

Ekler-1 Katılımcı Bilgilendirme Formu

Değerli katılımcı, bu çalışma Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması amacıyla Dr. Bingül SUBAŞI danışmanlığında Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencilerinden Musa Can BAYSAL tarafından yürütülmektedir. Ölçeği cevaplamanız 5 dakikanızı alacaktır.

Yardıminız için teşekkür ederim.

Psikolog,

Musa Can BAYSAL

Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Bölümü

İletişim: musacan.baysal96@gmail.com

Ekler-2 Uyarlama Çalışması Aydınlatılmış Onam Formu

Bu çalışmada size bir sosyodemografik bilgi formu ve bir ölçek sunulacaktır. Çalışmaya katılımınız zorunlu değildir ve katılmayı reddetme hakkına sahipsiniz. Çalışmada kimlik bilgileriniz yer alamayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmadan istediğiniz anda açıklama yapmaksızın çekilme hakkına sahipsiniz. Araştırmaya katılım gönüllülük ilkesine bağlıdır ve sadece siz izin verdiğiniz takdirde bu çalışmaya dahil edilecektir. Araştırmadan çekilmeniz durumunda, yanıtlarınız araştırmada kullanılmayacak ve silinecektir. Çalışmaya katılmayı ve tamamlamayı kabul ederseniz, cevaplar gizlilik ile korunacaktır. Bu çalışmanın bilgi sayfasını okuduğumu ve anladığımı onaylar, katılımımın gönüllülük esasına dayalı olduğunu ve her an açıklama yapmadan araştırmadan çekilmediğimi biliyorum.

Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa, aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

İlginiz ve katılımınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Araştırma Ekibi: -Psk. Musa Can BAYSAL

Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Bölümü

İletişim: musacan.baysal96@gmail.com

Bu çalışmanın bilgi sayfasını okuduğumu ve anladığımı onaylıyor, katılımımın gönüllülük esasına dayalı olduğunu ve her an açıklama yapmadan araştırmadan çekileceğimi biliyorum.

Kabul ediyorum ( ) Kabul etmiyorum ( )

Ekler-3 Sosyo-Demografik Bilgi Formu

1: Cinsiyetiniz?

2. Yaşınız?

3. Medeni Durum?

4. Eğitim Durumunuz?

EK-4 Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği

Appendix A: Final SELF-DISS Items

SELF-DISS: Self-Defeating Interpersonal Style Scale

Please read each item carefully. Indicate your agreement below, from 1 (Strongly Disagree) to 10 (Strongly Agree), based on how true each statement is of you.

---

1 = *Strongly Disagree* 5 = *Neutral* 10 = *Strongly Agree*

A. Insecure attachment:

1. I am afraid my partner will leave me.
2. I feel powerless in my relationships.
3. I need the attention of others to feel worthwhile.

Ölçek İzinleri

Re: Permission to adapt the SELF DISS Interpersonal Style Scale into Turkish

Breanna Ellen Atkinson <batkin3@alumni.uwo.ca>

14.10.2022 19:52

Kime: Musa Can BAYSAL

Hello,

Yes, you have my permission to adapt the scale into Turkish.
Do you require a copy of the SELF-DISS, or just permission?

Best,

Breanna E. Atkinson

On Fri, Oct 14, 2022 at 9:16 AM Musa Can BAYSAL <musacan.baysal@hotmail.com> wrote:

Hello, I am psychologist Musa Can Baysal, a graduate student in clinical psychology at Near East University. I would like to ask your permission for the SELF DISS İNTERPERSONAL STYLE SCALE you have done about my thesis. thanks good work.

Windows için [Posta](#) ile gönderildi

Etik Kurul Onayı

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

28.12.2022

Sayın Musa Can BAYSAL

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2022/1486 proje numaralı ve "Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması" başlıklı proje önerisi kurumumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü

İntihal Raporu

Turnitin Originality Report

Processed on: 12-May-2023 15:33 EEST
ID: 2091297711
Word Count: 9098
Submitted: 1

Similarity Index		Similarity by Source	
15%		Internet Sources:	14%
		Publications:	4%
		Student Papers:	3%

Özyıkıcı Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması By Musa Can Baysal

3% match (Internet from 26-Jan-2022)

<https://docplayer.biz.tr/133146774-Yakin-dogu-ungversgtesg-sosyal-bglgmmler-enstgtusu-klngnk-psgkolojg-anabglgm-dali.html>

1% match (Internet from 14-Oct-2022)

https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/684698/yokAcikBilim_10276784.pdf?isAllowed=y&sequence=-1

1% match (Internet from 16-Nov-2020)

<https://dergipark.org.tr/en/download/issue-full-file/33200>

1% match (Internet from 08-Jan-2023)

<https://toad.halileksi.net/wp-content/uploads/2022/11/kas-algisi-bozuklugu-envanteri-22178-toad.pdf>

< 1% match (Internet from 19-Jul-2016)

<http://docplayer.biz.tr/2862223-Merak-ve-kesfetme-olcegi-ii-acimlayici-ve-dogrulayici-faktor-analizleri-ve-guvenirlik-calismasi.html>

< 1% match (Internet from 14-Apr-2023)

<https://docplayer.biz.tr/108250758-Duygusal-zeka-ozelligi-olcegi-adolesan-kisa-formu-nun-uyarlama-calismasi.html>

< 1% match (Internet from 01-Mar-2022)

<https://docplayer.biz.tr/117101512-Karakter-gelisim-indeksi-nin-turk-ergenlerdeki-psikometrik-ozellikleri-gelis-tarihi-kabul-tarihi.html>

Öz Geçmiş

Adım Musa Can BAYSAL, 2 Ocak 1996 tarihinde Ankara Keçiören’de doğdum. İlköğretim eğitimi Erzurum Özel Aziziye İlköğretim Okulunda, ortaöğretim Erzurum Sabancı Ortaokulunda tamamladım, lise eğitimimi ise Erzurum Atatürk Anadolu Lisesinde tamamladım. 2015 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji bölümünü kazandım. Haziran 2019 tarihinde Psikoloji bölümünden mezun oldum. 27 Eylül 2021 yılında Yakın Doğu Üniversite’sinde Klinik Psikoloji alanında yüksek lisansa başladım. Devam eden süreçte Stajımı Atatürk Üniversitesi Araştırma Hastanesinde yapmış bulunmaktayım.